



**STAV MALÉHO A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2003

**STAV MALÉHO
A STREDNÉHO
PODNIKANIA**

2003

Túto brožúru vydala:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania



N Á R O D N Á
A G E N T Ú R A
P R E R O Z V O J
M A L É H O A
S T R E D N É H O
P O D N I K A N I A

EIC Bratislava



© NARMSP, Bratislava, 2004

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto brožúry nesmie byť reprodukováná, uchovaná v rešeršnom systéme alebo prenášaná hocíjakým spôsobom, vrátane elektronického, mechanického, fotografického alebo iného záznamu alebo hocíjakým systémom na ukladanie a vyhľadávanie informácií, bez predchádzajúcej dohody a písomného povolenia autora.

Neprešlo jazykovou úpravou

ISBN 80-88957-33-8

Obsah

1. Úvod	5
2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2003	6
3. Vývoj a stav MSP v roku 2003	12
3.1 Fyzické osoby	13
3.2 Právnické osoby	13
3.3 Podiel MSP na zamestnanosti	14
3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví	15
3.5 Podiel MSP na exporte a importe	17
3.6 Dynamika vývoja MSP	18
3.7 Regionálne hľadisko	19
3.8 Inovačné aktivity MSP	19
3.9 Vybavenie MSP informačnými a výrobnými technológiami	21
3.10 Postoj MSP k vstupu do EÚ	22
3.11 Prieskum potenciálu podnikateľskej aktivity	23
3.12 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska – zhrnutie	25
3.13 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ	27
4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia	28
4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér	28
4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov	29
4.3 Informovanosť a vzdelávanie	30
4.4. V oblasti zamestnanosti	31
5. Štátna podpora MSP	32
5.1 Ministerstvo hospodárstva SR	32
5.2 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania	33
5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	34
5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR	35
5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR	36
5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.	37
5.7 SARIO	40
5.8 EXIMBANKA	41
6. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných len zo štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP	42
6.1 Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality	42
6.2 Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov	42
6.3 Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie	43
6.4 Subkontrakčná burza Slovenska	43
6.5 EIC	46

7. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP	49
7.1 CEPAC Slovensko	49
7.2 Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov	49
7.3 Centrá prvého kontaktu	51
7.4 Podporný úverový program	51
7.5 Mikropôžičkový program	55
7.6 Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company).....	57
7.7 PHARE – FM 2002	57
7.7.1 IDGS – FM 2002	57
7.7.2 TDGS – FM 2002	58
7.7.3 INTEG – FM 2002	58
7.8 NARMSP – implementačná agentúra programov PHARE	59
7.8.1 NARMSP ako implementačná agentúra programu PHARE	59
7.8.2 EDIS	59
8. Podpora z iných zdrojov	61
8.1 PSO	61
8.2 ESTER	62
9. Záver	63
Prílohy 1	65
Prílohy 2	79

1. Úvod

Rozvoj malého a stredného podnikania je deklarovaný ako jedna z priorít ekonomického rozvoja nášho hospodárstva. Dôležitým faktorom jeho rozvoja je vytváranie vhodného podnikateľského prostredia, čo predpokladá zjednodušenie a sprehľadnenie legislatívy, zníženie administratívneho a daňového zaťaženia, posilnenie podpornej infraštruktúry a zlepšenie prístupu ku kapitálu.

Aj v poslednom predvstupovom roku bola politika podpory MSP smerovaná k ďalšiemu zlepšovaniu podnikateľského prostredia s cieľom priblížiť ho čo najviac k tomu, aké existuje v EÚ, a tým čo najlepšie pripraviť naše MSP na úspešné fungovanie na tomto trhu. Zníženie daňového zaťaženia podnikateľov by sa mohlo pozitívne prejavovať už v roku nášho vstupu do EÚ zvýšeným prílevom zahraničných investícií, ktorý by mal podnietiť rozvoj nášho hospodárstva. Z tohto by v nadväznosti na veľkých investorov mohol profitovať aj sektor malých a stredných podnikov, ako subdodávateľa a poskytovatelia služieb, dynamicky sa rozvíjajúcej spoločnosti. Podiel malých a stredných podnikov v slovenskej ekonomike je v súčasnosti už porovnateľný s vyspelými krajinami, nakoľko z celkového počtu všetkých podnikov v SR 99 % tvoria malé a stredné podniky. V uplynulom roku došlo k nárastu u všetkých typov malých a stredných podnikateľov – fyzických aj právnických osôb a stúpol aj ich podiel na zamestnanosti.

Napriek uvedenému pozitívnemu trendu stále pretrvávajú určité negatíva pri vývoji podnikateľského prostredia. Tu treba spomenúť hlavne odvodové zaťaženie, slabú vymožiteľnosť práva, administratívnu náročnosť podnikania, deformácie na trhu a v evidencii nehnuteľného majetku, množstvo zbytočných noriem v environmentálnej oblasti, pretrvávajúcu reguláciu cien, existenciu zákonných privilégií podnikania a nárast regulátorného bremena v súvislosti s aproximáciou slovenskej legislatívy s právom EÚ.

Predkladaná správa obsahuje v prvých častiach stručné zhodnotenie regulátorného prostredia, analýzu stavu a rozvoja MSP v uplynulom roku a návrh odporúčaní na urýchlenie rozvoja MSP v najbližšom období. Ďalšie časti sú venované vyhodnoteniu nástrojov podpory MSP z jednotlivých zdrojov. Prílohou časť tvoria doplnujúce informácie a diagramy, na ktoré sa v jednotlivých častiach odvoláva text správy. Číselné údaje v kapitole 3 sú prevzaté z podkladov Štatistického úradu SR a Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania.

V súlade s metodikou používanou v EÚ sa správa nezaobrá podnikaním v poľnohospodárskej prvovýrobe, lesníctve a rybárstve.

Hodnotenie stavu a rozvoja malého a stredného podnikania a jeho podpory v uplynulom roku, ktoré MH SR v skrátenej forme správy predkladá vláde SR, je uložené uznesením vlády SR č. 726 z 13. septembra 2000. Komplexný materiál o stave a rozvoji malého a stredného podnikania a jeho podpory v SR v roku 2003 bude verejne publikovaný a tiež použitý ako údajová báza pre informovanie inštitúcií Európskej únie, OECD a EK OSN pri koncipovaní porovnávacích analýz a rôznych štúdií.

2. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2003

Vo všetkých krajinách s trhovou ekonomikou plní malé a stredné podnikanie významnú a nezastupiteľnú úlohu. Jeho rozvoj je jednou z priorít vlády SR, ktorá prostredníctvom MH SR ako aj iných rezortov a inštitúcií jej venovala aj v roku 2003 náležitú pozornosť. Vývoj podnikateľského prostredia pre rozvoj MSP v roku 2003 potvrdzuje, že postupné skvalitňovanie legislatívy a administratívnych štruktúr v záujme odstraňovania netrhových bariér a posilnenia konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov je jedným zo základných predpokladov zvyšovania výkonnosti nášho hospodárstva.

Ani v roku 2003 sa však vývoj podnikateľského prostredia neobišiel bez výrazného vplyvu rôznych okolností, ktoré ho priamo alebo nepriamo negatívne ovplyvňovali. Išlo hlavne o daňové a odvodové zaťaženie, slabú vymožitelnosť práva, administratívnu náročnosť podnikania, deformácie na trhu a v evidencii nehnuteľného majetku, množstvo nových noriem v environmentálnej oblasti a štandardov kvality a bezpečnosti, pretrvávajúcu reguláciu cien, existenciu množstva zákonných privilégií podnikania, stále málo flexibilné pracovné právo, zlé legislatívne normy a nárast regulátórneho bremena v súvislosti s aproximáciou slovenskej legislatívy s právom EÚ.

Podnikanie subjektov na našom trhu ovplyvňuje hospodárska politika štátu, ktorá ho môže svojimi dôsledkami uľahčovať, ale často i skomplikovať. V roku 2003 za najväčšie riziká boli označené v poradí rast cien vstupov, zníženie domáceho dopytu, klientelizmus, výkyvy výmenného kurzu, vysoká finančná zaťaženosť podnikov, zvýšenie dolnej sadzby DPH a rast spotrebných daní. Podnikatelia napriek tomu pozitívne vnímali hospodársku politiku štátu a zlepšenú dostupnosť informácií, ako aj vývoj v oblasti obchodnej a pracovnoprávnej legislatívy. Vysoko hodnotili úroveň infraštruktúry (dopravy a telekomunikácií), avšak nepriaznivo vnímali politickú nestabilitu na Slovensku. V roku 2003 podnikatelia ocenili zmeny v systéme odpisovania podľa prieskumov Podnikateľskej aliance Slovenska.

Právne normy upravujúce slovenské podnikateľské prostredie, ako aj celý právny systém sú ovplyvnené prístupovým procesom do Európskej únie. Slovenská republika sa zaviazala prebrať zásady práva a jednotlivé právne normy EÚ. Má ich aplikovať a využívať v domacom právnom systéme. Filozofia tohto procesu je dobrá, ale spôsob, akým sa tento proces uskutočňuje, nie je vždy vhodný, napr. jednoduchý preklad bez skúmania dosahov na iné normy. Taktiež časté novelizácie destabilizujú právny systém a vyvolávajú problémy hlavne u malých a stredných podnikateľov.

Ako príklad administratívnej náročnosti uvádzame počet krokov potrebných pre začatie podnikania a rozdiel medzi Slovenskou republikou a krajinami EÚ. Každý podnikateľ, ktorý chcel začať podnikáť na území Slovenskej republiky v roku 2003, musel absolvovať minimálne 10 krokov pri zakladaní firmy.

Počet procedúr potrebných na začatie podnikania

Štát	Počet krokov
Slovenská republika	10
Česká republika	10
Maďarsko	5
Rakúsko	9
Nemecko	9
Holandsko	7
Regionálny (stredná a východná Európa) priemer	10
OECD priemer	7

Zdroj: Svetová banka 2003

Takéto množstvo je zároveň aj priemerom v rámci krajín nášho regiónu. Najmenej procedúr musel podnikateľ v minulom roku podstúpiť v Maďarsku, a to len 5, pričom priemer v krajinách OECD je 7 procedúr. Po zmenách v roku 2004 slovenskí podnikatelia môžu očakávať, že bude treba absolvovať len 8 procedúr, čo je lepší výsledok ako priemer v regióne, ale stále horší ako priemer v krajinách OECD.

Čo sa týka počtu dní potrebných na založenie spoločnosti, bolo na Slovensku v roku 2003 potrebných 98 dní oproti 48 dňom potrebných na založenie spoločnosti v rámci priemeru krajín strednej a východnej Európy a 30 dňom v priemere v krajinách OECD. Po legislatívnych zmenách v roku 2004 založenie spoločnosti na Slovensku sa má znížiť na 26 až 48 dní.

Trvanie založenia spoločnosti

Štát	Trvanie založenia spoločnosti
Slovenská republika	98
Česká republika	88
Maďarsko	65
Rakúsko	29
Nemecko	45
Holandsko	11
Regionálny (stredná a východná Európa) priemer	48
OECD priemer	30

Zdroj: Svetová banka

Aj zdĺhavé riešenie sporov spôsobuje problémy podnikateľom. Z dostupných údajov Svetovej banky vyplýva, že Slováci museli čakať veľmi dlhý čas na vyriešenie súdnych sporov, takmer dvakrát viac ako je priemer v krajinách OECD.

Mzdy tvoria jednu z hlavných častí nákladov podnikov. Vysoká miera inflácie spôsobila reálny pokles príjmov vo viacerých regiónoch Slovenskej republiky, čím regionálne rozdiely ešte vzrástli. Skutočnosť, že mzdy reálne klesli v roku 2003, spôsobí veľký tlak na zamestnávateľov zvýšiť mzdy vzhľadom k inflácii v roku 2004.

Zvyšovanie miezd v roku 2003 bolo najvyššie na západnom Slovensku, kde investuje viac investorov.

Štatistiky ukazujú, že mzdové náklady sú nižšie u živnostníkov a malých a stredných podnikateľov v porovnaní s veľkými spoločnosťami. Zaujímavé je zistenie, že mzdové náklady sa zvyšujú rýchlejšie vo veľkých spoločnostiach (25 %) ako u živnostníkov (18 %). Avšak mzdové náklady rastú rýchlejšie u živnostníkov ako u malých a stredných podnikateľov (12 %). Úroveň vzdelania, dobrý výrobný potenciál, ako aj pomerne nízka úroveň mzdových nákladov predstavovali v roku 2003 faktory, ktoré mali stimulačný vplyv na záujem zahraničných firiem o výrobné kooperácie so slovenskými MSP.

Súčasná situácia v krajinách EÚ ohľadom daňového systému je taká, že členské štáty si ponechávajú úplnú kontrolu nad formulovaním a zavedením daňovej politiky. Daňová politika je všeobecne považovaná za základnú prioritu národnej zvrchovanosti, a teda nie ako predmet kompetencie Spoločenstva. Existuje 15 rôznych daňových systémov v EÚ a existuje široká variabilita medzi mierami (sazdbami). Napríklad v roku 2001 sa daňová sadzba pohybovala medzi 10 % v Írsku a 39 % v Belgicku.

Rôzne metódy členských krajín aplikované pri výpočte dane zo zisku sa líšia vo viacerých ohľadoch pre domáci a zahraničný príjem. Rozdiely vo výpočte hrubého príjmu môžu byť spôsobené medzi iným rozdielnymi účtovnými systémami, rozdielnymi dividendami prijímanými z iných spoločností, rozdielnymi kapitálovými ziskami alebo stratami a rozdielnym odpisovaním.

Zmeny v daňových zákonoch vzhľadom na podnikateľské prostredie súvisia s naším vstupom do EÚ. S najväčšou kritikou sa u malých a stredných podnikateľov stretli daňové prázdniny poskytované pre zahraničné podniky. Tieto opatrenia, ktorých účinnosť a často aj realizácia siahajú za jedno volebné obdobie (dlhodobé), výrazne ovplyvňujú podnikateľské prostredie.

V roku 2003 bola daň z príjmu v rôznych sadzbách podľa výšky príjmov, ale od januára 2004 sa začala daňová reforma a daňová sadzba je jednotne stanovená na 19 %. Aj daň z pridanej hodnoty bola v roku 2003 v dvoch sadzbách, ktorá sa zlučuje do jednej 19 %. V roku 2004 sa zvyšujú spotrebné dane na niektoré tovary. Výrazné zvýšenie spotrebných daní nastalo od polovice roka 2003 z dôvodu neplnenia daňových príjmov do štátneho rozpočtu.

Všetky uvedené argumenty a skutočnosti jasne determinovali vývoj podnikateľského prostredia ako celku, čím mali vplyv na rozvoj malého a stredného podnikania v roku 2003 na území Slovenskej republiky. Rok 2003 bol posledným rokom pred vstupom do EÚ, a preto bol poznamenaný aj zavádzaním mnohých legislatívnych zmien ovplyvňujúcich podnikateľské prostredie, ktoré po vstupe do EÚ musí byť plne harmonizované s legislatívou EÚ. Pri jeho hodnotení je možné poukázať na konkrétne zlepšenia podnikateľského prostredia, ale aj na pretrvávajúce problémy, ktoré sa v roku 2003 nepodarilo doriešiť.

Na základe štatistických údajov podnikateľských organizácií, ako aj poznatkov od širokej podnikateľskej verejnosti možno konštatovať, že došlo k čiastočnému zlepšeniu podnikateľského prostredia, ako aj k miernej stabilizácii MSP.

Ide o nasledovné pozitívne zmeny v roku 2003:

- ❖ zvýšila sa dostupnosť úverov pre podnikateľský sektor, znížili sa úrokové miery,
- ❖ zefektívnila sa doba registrácie firmy a došlo k zvýšeniu rýchlosti zápisu v obchodnom registri, čo by malo viesť k zníženiu korupcie,
- ❖ došlo k rozšíreniu budovania priemyselných parkov v rôznych oblastiach Slovenska, čo môže pozitívne vplyvať na rast ekonomiky a zamestnanosti,
- ❖ bola možnosť zníženia dane z príjmu u fyzických osôb na úroveň právnických osôb, t.j. 25 %, i keď s podmienkou preinvestovať takto „ušetrené“ finančné prostriedky,
- ❖ nastala úprava odpočítateľných položiek znižujúcich základ dane u fyzických osôb,
- ❖ uplatňoval sa inštitút paušálnej dane,
- ❖ od polovice roka sa novelizoval zákonník práce.

V roku 2003 boli vykonané zmeny v niektorých zákonoch, napr. v zákone o dani z príjmu – skrátenie doby odpisovania, najmä u strojov a zariadení z 8 na 6 rokov – pozitívne ovplyvnilo možnosť vybavenia modernými strojmi a zariadeniami. Ale i v odpisovej skupine 3 skrátenie z 15 rokov odpisovania na 12 rokov, alebo u budov a stavieb zo 40 rokov na 30 rokov je pre podnikateľskú sféru veľmi významným krokom, umožňujúcim rýchlejšie získať zdroje na reprodukciu tohto dlhodobého investičného majetku. Boli schválené ďalšie pozitívne opatrenia, ktoré začnú platiť od roku 2004.

Významné zmeny z hľadiska približovania sa k medzinárodným účtovným štandardom boli vykonané v zákone o účtovníctve a následne v postupoch účtovania pre podnikateľov. Toto približovanie má význam predovšetkým z hľadiska prezentácie účtovnej jednotky, ktorá za rok 2003 mala možnosť určitej slobodnej voľby pri rozhodovaní čo bude a čo nebude považovať za dlhodobý investičný majetok, na čo bude tvoriť rezervy, aké účtovné odpisy si stanoví, akou metódou bude vypracovávať napr. prehľad o peňažných tokoch a pod., ale na druhej strane musí si zvykať na veľmi podrobné vypracovávanie poznámok, ktoré sú súčasťou účtovnej závierky a odhaľujú veľmi závažné skutočnosti, pritom celá účtovná závierka, t.j. i poznámky sú súčasťou výročnej správy a ukladajú sa v zbierke listín, čím sa stávajú prístupné obchodným partnerom aj konkurentom.

Pozitívnu zmenou, ktorá sa začala uplatňovať v zákone o dani z pridanej hodnoty, bolo zrušenie podmienky zaplatenia DPH pre možnosť odpočtu dane z pridanej hodnoty na vstupe u platiteľa dane.

Napriek uvedeným pozitívnym zmenám sa celkové podnikateľské prostredie, najmä z pohľadu MSP zlepšuje len veľmi pomaly a problémy, ktoré sa nepodarilo doriešiť, možno zhrnúť do nasledovných oblastí:

- ❖ stále vysoké odvodové zaťaženie podnikateľskej sféry (práve odvody spôsobujú v porovnaní s inými členskými krajinami EÚ, že SR je jedna z najzaťaženejších ekonomík),
- ❖ nezlepšila sa vymožitelnosť práva, nedošlo k žiadúcej úprave súdneho poriadku so stanovením maximálnych lehôt na vybavenie a pod. Zdlhavé vymáhanie pohľadávok súdnou cestou spôsobuje problémy v druhotnej platobnej neschopnosti, účtovníctve a podobne,
- ❖ zákon o dani z nehnuteľnosti (ktorej správu prevzali obce) umožňuje zvyšovať túto daň z dôvodu výkonu podnikateľskej činnosti v konečnom dôsledku až 20–25 násobne. Daň takto pôsobí ako trest za podnikanie a nie je motivujúca k rozvoju činnosti, bráni rozvoju, modernizácii a obnove majetku,
- ❖ pretrvávajúce problémy v informovanosti o možnostiach čerpania prostriedkov z fondov EÚ pre malých a stredných podnikateľov, ktoré zastrešujú rôzne ministerstvá, čo vedie k ich neprehľadnosti a informácie, ktoré častokrát podnikatelia žiadajú, nie sú vždy kompletne,
- ❖ za nedostatočnú oblasť informovanosti malých a stredných podnikateľov možno označiť aj bankovú sféru, ktorá poskytuje rôzne produkty pre rozvoj tejto sféry podnikateľov,
- ❖ ďalším veľkým problémom naďalej ostávajú záruky za úvery, ktoré presahujú ich zdrojové možnosti, napriek tomu, že došlo k reforme záložného práva,
- ❖ taktiež pretrváva neúmeraná administratívna zaťaženosť malých a stredných podnikateľov, keďže predkladajú množstvo výkazov a hlásení,
- ❖ absencia ucelenej koncepcie rozvoja malého a stredného podnikania, ktorá by vychádzala zo súčasného stavu MSP a udávala by ďalší smer vývoja malých a stredných firiem.

Rozvoju malého a stredného podnikania nebola zo strany vlády venovaná dostatočná pozornosť najmä v oblasti prípravy MSP na vstup na spoločný európsky trh, konkurencieschopnosti MSP, zvýšenia jeho technologickej vybavenosti a modernizácie. Neboli vytvorené dostatočné podmienky na zvýšenie disponibilných finančných prostriedkov u MSP, ktoré by slúžili tomuto účelu, napríklad nezlepšuje sa prístup ku štartovaciemu, ale i „rozvojovému“ kapitálu.

Tento sektor naďalej nemá dostatok potrebnej podpory (pôžičky, úvery, dane, odklady splátok, účasť štátu na spolupodnikaní a pod.) a získanie štartovacieho kapitálu bolo značne zložité a komplikované. Banky, ale i podporné inštitúcie v oblasti MSP pri podnikateľských zámeroch kladú dôraz viac na záruky ako na kvalitu podnikateľského zámeru. Pôžičky v oblasti MSP boli poskytované so značným úrokovým zaťažením, čo je pre rozbeh subjektu MSP ešte stále finančne náročné. Dobrým prí-

kladom je postup niektorých komerčných bánk poskytujúcich takéto pôžičky už od úrokovej miery 6,9%.

Negatívne pôsobí nedostatok finančných prostriedkov v grantoch predvstupovej pomoci a malého počtu schvaľovaných žiadostí. Sektor MSP pociťuje i absenciu úplných a aktuálnych informácií o možnostiach podnikania a podmienkach prevádzkovania živnosti v krajinách EÚ, platných v týchto krajinách. V oblasti informovanosti MSP je citeľný nedostatok komunikácie s vládou už v procese prípravy legislatívnych noriem. K tomuto prispieva i to, že napriek odporúčaniam zo strany podnikateľských združení nebola obnovená činnosť Rady vlády pre malé a stredné podnikanie.

V priebehu roka 2003 sa vypracovalo niekoľko materiálov týkajúcich sa podnikateľskej sféry, ktoré boli postúpené vláde SR, ktorá ich prerokovala a vzala na vedomie, a to „Správa o stave podnikateľského prostredia v SR s návrhmi na jeho zlepšenie“ a „Správa o implementácii Európskej charty pre malé podniky“. Cieľom „Správy o stave podnikateľského prostredia v SR“ bolo identifikovať súčasný stav podnikateľského prostredia SR vo vzťahu k normám a programovaným zámerom Európskej únie, ako aj k požiadavkám a úlohám aproximácie slovenských noriem v súvislosti so vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie.

3. Vývoj a stav MSP v roku 2003

Základným predpokladom úspešného rozvoja MSP je existencia vhodného podnikateľského prostredia, ktoré vytvára priaznivé podmienky pre podnikateľské subjekty a stimuluje podnikateľskú činnosť. Podnikateľské prostredie a zmeny podmienok podnikania, či už ekonomické, legislatívne alebo administratívne, sa výrazne premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík podnikajúcich subjektov. Z nich možno identifikovať prevládajúce trendy a sú zároveň indikátorom potreby zmien pre zabezpečenie želaného rastu.

Malé a stredné podniky sú v súlade so štandardom Európskej únie definované na základe zákona NR SR č. 231/1999 Z.z., kategorizujú sa na malé s 0 – 49 a stredné s 50 – 249 zamestnancami. Za veľké sa považujú podniky s 250 a viac zamestnancami. Okrem toho pre kategorizáciu platia aj ďalšie kritériá týkajúce sa výšky obratu a hodnoty aktív. V nasledujúcich podkapitolách je počet zamestnancov jediným kritériom na začlenenie podniku do kategórie MSP. Táto kategorizácia umožňuje porovnanie stavu MSP v Slovenskej republike so stavom podnikateľského sektora v Európskej únii.

Kvantitatívne charakteristiky sektora malých a stredných podnikov zahrňujúce vývoj počtu podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, regionálne rozdelenie, zamestnanosť, produkciu a zahraničný obchod sú podrobne rozobraté v podkapitolách 3.1 – 3.7.

V rámci monitorovania podnikateľského prostredia pokračovala NARMSP aj v roku 2003 v realizácii celoslovenských prieskumov na reprezentatívnej vzorke podnikateľských subjektov. Tieto prieskumy sú nenahraditeľným zdrojom informácií o kvalitatívnych charakteristikách, pričom vybrané témy majú priamy súvis so zvyšovaním konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov. Prieskumy boli zamerané na zistenie stavu v oblasti vybavenosti malých a stredných podnikov informačnými a výrobnými technológiami, pripravenosti malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie a inovačných aktivít v malých a stredných podnikoch. Špecifickým bol prieskum podnikateľského potenciálu na Slovensku, ktorý bol vykonaný na reprezentatívnej vzorke obyvateľov Slovenska. Závety získané vyhodnotením týchto zisťovaní sú uvedené v podkapitolách 3.8 – 3.11.

Podkapitola 3.12 poskytuje zhrňujúci pohľad na postavenie MSP v ekonomike Slovenska. Nadväzujúca podkapitola 3.13 porovnáva niektoré charakteristiky sektora MSP na Slovensku a v Európskej únii.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto kapitole vychádza zo spracovania údajov zo štatistického registra organizácií a publikovaných údajov ŠÚ SR. Analýza zahraničného obchodu malých a stredných podnikov bola spracovaná na základe údajov MH SR. Údaje za štáty EÚ boli získané z publikácie SMEs in Europe – Economic Report Observatory of European SMEs 2003.

Grafické údaje, na ktoré je odkaz v tejto kapitole, sú uvedené v prílohe.

3.1 Fyzické osoby

Štatistický úrad SR zaregistroval nárast (oproti roku 2002) počtu fyzických osôb – podnikateľov o 10,9 %, keď sa v jeho registri koncom roku 2003 nachádzalo celkovo 329 720 fyzických osôb – podnikateľov. Z tohto počtu bolo 306 356 živnostníkov, 13 044 osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach (grafy č. 1, 2) a 10 320 samostatne hospodáriacich roľníkov. Najviac živnostníkov bolo registrovaných v obchode (107 581), priemyselnej výrobe (52 882), stavebníctve (49 226), nehnuteľnostiach a prenájme (42 401). Oproti decembru 2002 sa zvýšil počet živnostníkov o 12,1 % a podnikajúcich v slobodných povolaniach o 5,5 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov klesol o 11,9 %.

Podnikateľskú činnosť v roku 2003 začalo 54 658 osôb (o 16 959 viac ako v roku 2002) a ukončilo 17 100 osôb (o 322 menej). Najväčší pohyb bol v odvetviach obchod, stavebníctvo, priemyselná výroba, nehnuteľnosti a prenájom, pôdohospodárstvo.

Odvetvová štruktúra živnostníkov je pomerne stabilná (graf č. 3). Aj v roku 2003 bol zaznamenaný pokles podielu v sektore vnútorného obchodu (o 0,6 bodu) a nárast v sektore stavebníctva (o 0,9 bodu). Najvýznamnejšie sektory sú vnútorný obchod s 107 581, priemyselná výroba s 52 882 a stavebníctvo s 49 226 živnostníkmi (graf č. 4).

Rozdelenie živnostníkov podľa krajov je v grafe č. 18. Najviac živnostníkov podniká v okresoch Žilina (12 112), Bratislava V (11 092), Nitra (10 369), Bratislava II (9 504), Prešov (8 317). Najmenšie počty živnostníkov sú v okresoch Medzilaborce (455), Sobrance (672) a Krupina (738).

3.2 Právnické osoby

V registri organizácií Štatistického úradu SR bolo ku koncu decembra 2003 evidovaných 101 412 právnických osôb, v tom 64 420 podnikov a 36 992 neziskových inštitúcií. V medziročnom porovnaní sa zvýšil celkový počet právnických osôb o 8,6 % pri raste počtu neziskových inštitúcií o 9,2 % a raste počtu podnikov o 8,3 %.

Rozhodujúcu časť z celkového počtu ziskových organizácií tvorili malé podniky 94,8 % (z toho mikropodniky s počtom 0 – 9 zamestnancov 80,7 %). Stredné podniky tvorili 4,2 % a veľké podniky 0,9 %. Počet malých podnikov narástol o 4 940, počet stredných klesol o 33 a veľkých o 7.

Malých súkromných podnikov do 49 zamestnancov bolo 61 102. Stredných súkromných podnikov s počtom zamestnancov od 50 do 249 bolo 2 735. Vývoj počtu malých a stredných podnikov je v grafe č. 5. Zmeny v jednotlivých veľkostných skupinách v rokoch 1998 – 2003 sú uvedené v grafe č. 6. Za posledný rok vidieť nárast u mikropodnikov (0 – 9) o 0,3 bodu, nárast podielu malých podnikov (10 – 49) o 0,2 bodu, pokles podielu stredných podnikov o 0,5 bodu a pokles podielu veľkých podnikov o 0,1 bodu.

Odvetvová štruktúra je uvedená v grafe č. 7. Najviac malých a stredných podnikov pracovalo v oblasti obchodu 25 227, obchodných služieb a peňažníctva 14 474, priemyselnej výroby 9 109 a stavebníctva 4 934. Regionálna štruktúra je uvedená v grafe č. 18 s výrazným maximom v kraji Bratislava.

3.3 Podiel MSP na zamestnanosti

V priemere za rok 2003 sa počet pracujúcich osôb oproti roku 2002 zvýšil o 1,8 % na 2 164,6 tisíc osôb. Z toho počet zamestnancov stúpol na 1 947,6 tisíc (o 0,3 %), počet podnikateľov bez zamestnancov na 148,1 tisíc (o 14,5 %), počet podnikateľov so zamestnancami stúpol na 60,0 tisíc (o 15,8 %) a počet vypomáhajúcich členov domácnosti na 2,9 tisíc (o 45%).

V kategórii malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov stúpila zamestnanosť medziročne o 7,3 %, z toho u živnostníkov o 13,4 %, u malých podnikov o 3,3 % a u stredných podnikov o 2,6 %. Zamestnanosť u veľkých podnikov zaznamenala prepad o 9,7 %, čo je zrejme dôsledkom zmien vo veľkých podnikoch, z ktorých mnohé po zmene vlastníckych vzťahov v predošlých rokoch prechádzajú procesom reštrukturalizácie. Úloha, ktorú hrá MSP v zamestnanosti, je zrejmä z grafu č. 8. Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov poskytovali v roku 1997 zamestnanie 59,4 % zamestnaného obyvateľstva, čo v roku 1998 pokleslo na 57,1 %, v roku 1999 na 56 %, v roku 2000 stúplo na 57,7 %, v roku 2001 na 59,1 %, v roku 2002 na 62 % a v roku 2003 až na 66 %.

Podiel MSP na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach je zobrazený v grafe č. 9.

V rámci kategórie živnostníkov bolo zamestnaných podľa odhadu 578 tisíc pracovníkov, v malých podnikoch 385,9 tisíc pracovníkov a v stredných podnikoch 371 tisíc pracovníkov. Zamestnanosť podľa veľkostných kategórií podnikov a jej vývoj v posledných 6 rokoch je uvedená v grafe č. 10.

Na vývoj zamestnanosti v národnom hospodárstve priaznivo pôsobil rast počtu zamestnaných osôb vo finančnom sprostredkovaní (o 5,5 %), v stavebníctve (o 4 %), vo verejnej správe a obrane (o 3,9 %), v nehnuteľnostiach a prenájme (o 3,2 %), zdravotníctve a sociálnej pomoci (o 2,7 %), hoteloch a reštauráciách (o 2,6 %) a v priemysle (o 0,5 %, v dôsledku rastu v priemyselnej výrobe o 1,2 %). Takmer na úrovni roku 2002 bola zamestnanosť v obchode (pokles o 0,1 %). Po ročnom raste znovu klesol počet zamestnaných osôb v poľnohospodárstve (o 3,8 %). Naďalej sa znižoval v doprave, poštách a telekomunikáciách (o 1,4 %), ostatných spoločenských službách (o 0,5 %) a v školstve (o 0,3 %).

Podiel krajov na celkovom počte zamestnancov je zobrazený v grafe č. 11.

Vo vývoji nezamestnanosti pokračovala klesajúca tendencia, ktorá sa začala v roku 2002. Počet nezamestnaných sa v roku 2003 medziročne znížil na 458,2 tisíc osôb (o 3,7 %).

Z celkového počtu nezamestnaných najväčšia časť pracovala naposledy v priemysle (21,1 %), ostatných spoločenských službách (10,1 %), stavebníctve (8,2 %) a ob-

chode (7,8%). Podľa vekovej štruktúry najpočetnejšiu skupinu tvorili 35 až 49-roční (34,8%), 15 až 24-roční (26,9%) a 25 až 34-roční (25,2%).

3.4 Podiel MSP na produkcii vybraných odvetví

V roku 2003 sa podľa predbežného odhadu vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 1 195,8 mld.Sk. V porovnaní s rokom 2002 reálne vzrástol o 4,2% (v bežných cenách o 9,1%). Jeho prírastok bol o 0,2 p.b. nižší ako v roku 2002 (v 4. štvrtroku hrubý domáci produkt vzrástol o 4,7%). Z vytvoreného hrubého domáceho produktu tvorila pridaná hodnota 1087,2 mld.Sk pri medziročnom zvýšení o 5%.

V priemysle sa vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 296,3 mld.Sk, čo je o 13,9% (v bežných cenách) viac ako v roku 2002. Priemyselné subjekty realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 1339,1 mld.Sk, ktorý bol o 11,8% vyšší ako v roku 2002.

Z celkového objemu tržieb sa takmer polovica realizovala v troch odvetviach – vo výrobe dopravných prostriedkov (s podielom 17,4%), výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody (16,7%) a výrobe kovových výrobkov (13,1%). Ďalej podľa objemu tržieb nasledovali odvetvia výroby potravín (8,9%), výroby elektrických zariadení (7,7%), výroby strojov (5,5%), výroby celulózy a papiera (4,5%) a výroby koksu a ropných produktov (4,4%).

Rozhodujúci objem tržieb bol výsledkom činnosti veľkých podnikov 68,1% (podnikov s 1 000 a viac zamestnancami 47,4%). Stredné podniky sa podieľali 14,3%, živnostníci 9,9% a malé podniky 7,8%. Najvyšší prírastok bol v objeme tržieb veľkých podnikov 13,4%. Tržby stredných podnikov sa zvýšili o 5,9%, malých podnikov o 8% a živnostníkov o 13,7%.

Produkcia stavebníctva sa tretí rok po sebe medziročne zvyšovala pri postupnom zrýchľovaní tempa. Jej objem dosiahol 91,2 mld.Sk, z toho tvorila nová výstavba, rekonštrukcie a modernizácie 65,8 mld.Sk, opravy a údržba 20,5 mld.Sk a stavebné práce v zahraničí 4,4 mld.Sk. Stavebné podniky realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 137,1 mld.Sk. V porovnaní s rokom 2002 boli vyššie o 8,5%.

Z celkového objemu stavebnej produkcie realizovali živnostníci 31,3%, malé podniky 26,8%, stredné podniky 22,4% a veľké podniky 19,5%. Medziročný vývoj stavebnej produkcie súvisel s rastom jej objemu vo veľkých podnikoch 14,7%, u živnostníkov o 11,6% a v malých podnikoch o 2,5%. Stavebná produkcia v stredných podnikoch klesla o 2,7%.

V predaji a údržbe motorových vozidiel sa realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 130,6 mld.Sk, z toho viac ako tri štvrtiny v predaji motorových vozidiel (46,1%) a v maloobchodnom predaji pohonných látok (35,4%). Rast tržieb sa druhý rok po sebe zmierňoval. V porovnaní s rokom 2002 vzrástli o 1,9% (v roku 2001 rast o 23,5%, v roku 2002 rast o 9,9%). Tržby sa zvýšili hlavne v maloobchodnom predaji i pohonných látok (o 10,1%). Tempo vývoja spomaľoval nižší rast tržieb v predaji motorových vozidiel (o 1,8%), pokles tržieb v údržbe a oprave motorových vozidiel (o 6,5%) a v predaji súčiastok a príslušenstva pre motorové vozidlá (o 19,2%).

Vo veľkoobchode sa dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 541,8 mld.Sk. V ich štruktúre najväčšiu časť tvorili tržby v sprostredkovaní veľkoobchodu 30,1 %. Tržby v ostatnom veľkoobchode sa podieľali 19,4 %, vo veľkoobchode s tovarom pre domácnosť 15,6 %, vo veľkoobchode s nepoľnohospodárskymi medziproduktami 13 %, vo veľkoobchode s potravinami, nápojmi a tabakom 12,3 %, vo veľkoobchode so strojmi 7,8 %. Najnižší bol podiel tržieb vo veľkoobchode s poľnohospodárskymi surovinami 1,9 %.

Medziročné znižovanie tržieb, pretrvávajúce tretí rok po sebe, sa prehĺbilo. V porovnaní s rokom 2002 boli nižšie o 8,3 % (o 49 mld.Sk) pri poklese vo všetkých základných činnostiach. Tempo vývoja bolo ovplyvnené hlavne znížením tržieb v ostatnom veľkoobchode (o 12,6 mld.Sk), vo veľkoobchode s potravinami, nápojmi a tabakom (o 10,4 mld.Sk), v sprostredkovaní veľkoobchodu (o 9,7 mld.Sk) a vo veľkoobchode s poľnohospodárskymi surovinami (o 7,1 mld.Sk).

Viac ako polovicu tržieb zabezpečili malé podniky 53,1 %. Podiel stredných podnikov dosiahol 19 %, živnostníkov 18,5 % a veľkých podnikov 9,4 %. Medziročný pokles tržieb súvisel s ich znížením u živnostníkov (o 18,9 %), v stredných podnikoch (o 7,4 %) a v malých podnikoch (o 7,2 %). Úroveň roka 2002 prevýšili tržby vo veľkých podnikoch (o 10,9 %).

V maloobchode sa realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 323,7 mld.Sk, z toho podstatná časť 50,1 % v nešpecializovanom maloobchode (hypermarkety a supermarkety). Ostatný špecializovaný maloobchod sa podieľal 23,5 %, maloobchod mimo predajní 11,2 %, s farmaceutickým a kozmetickým tovarom 8,4 %, s potravinami, nápojmi a tabakom 6,2 %.

Najväčšiu časť tvorili tržby živnostníkov 44,8 %. Podiel veľkých podnikov dosiahol 25,7 %, malých podnikov 23,7 % a stredných podnikov 5,8 %. Vývoj ovplyvnil hlavne pokles tržieb živnostníkov o 4,6 %, v malých podnikoch o 13,4 % a v stredných podnikoch o 19,5 %. Tržby veľkých podnikov vzrástli o 7,5 %.

V hoteloch a reštauráciách pokračovala tendencia poklesu tržieb za vlastné výkony a tovar. V porovnaní s rokom 2002 sa ich objem znížil v stálych cenách o 9,1 % na 32,6 mld.Sk.

V doprave a skladovaní sa dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v hodnote 84,5 mld.Sk, z toho v inej pozemnej doprave 30,5 mld.Sk, v železničnej doprave 28,3 mld.Sk a vo vedľajších a pomocných činnostiach v doprave 21,8 mld.Sk

Z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar v inej pozemnej doprave realizovali živnostníci 30,7 %, veľké podniky 27,6 %, stredné podniky 23,9 % a malé podniky 17,8 %. Nižší objem tržieb bol spôsobený poklesom v malých podnikoch (o 31,6 %) a u živnostníkov (o 22,1 %). Vyššie tržby ako v roku 2002 dosiahli stredné podniky (o 14,2 %) a veľké podniky (o 2,7 %).

V poštách a telekomunikáciách dosiahol objem tržieb za vlastné výkony a tovar 55,8 mld.Sk, z toho 48,7 mld.Sk bolo výsledkom činnosti v telekomunikáciách.

V porovnaní s rokom 2002 vzrástli o 8,5 % (v poštovej a doručovateľskej činnosti o 8,7 % a v telekomunikačnej činnosti o 8,5 %).

Ubytovacie zariadenia realizovali tržby za ubytovanie návštevníkov v objeme 5,8 mld.Sk (3,4 mld.Sk od zahraničných návštevníkov). V porovnaní s rokom 2002 boli vyššie v bežných cenách o 1,5 % (od zahraničných návštevníkov o 1,7 %). Ku koncu decembra poskytovalo ubytovacie služby 2 509 ubytovacích zariadení (z toho 838 hotelov a penziónov). K dispozícii bolo 46,7 tisíc izieb so 121,3 tisíc lôžkami (109,1 tisíc stálych lôžok). V porovnaní s rokom 2002 bol vyšší počet ubytovacích zariadení o 111 (počet hotelov a penziónov o 22). Ubytovacia kapacita vzrástla o 1,2 tisíc izieb a 3,1 tisíc lôžok (o 3 tisíc stálych lôžok). V zariadeniach bolo ubytovaných 3,4 milióna návštevníkov (1,4 milióna zo zahraničia). Počet ubytovaných návštevníkov medziročne klesol o 2,1 % (počet zahraničných návštevníkov o 0,9 %). Čisté využitie stálych lôžok sa znížilo o 1,8 p.b. na 30,1 %.

Podiel MSP na tržbách vo vybraných odvetviach je v grafe 12.

3.5 Podiel MSP na exporte a importe

Objem vývozu sa oproti roku 2002 zvýšil o 23,2 % a objem dovozu vzrástol o 10,5 %. Zo Slovenskej republiky sa vyviezol tovar v hodnote 803 037 mld.Sk a doviezol za 826 625 mld.Sk. V základnej štruktúre obratu zahraničného obchodu vzrástol oproti roku 2002 podiel vývozu o 2,8 p.b. na 49,3 %. Rýchlejšia rast vývozu oproti dovozu sa prejavil v medziročnom poklese deficitu zahraničného obchodu o 73 mld.Sk na 23,6 mld.Sk.

Z teritoriálneho hľadiska najvyššie pasívne saldo bolo v obchodnej činnosti s Ruskom (87,35 mld.Sk), Čínou (15,25 mld.Sk), Českou republikou (14,7 mld.Sk), Japonskom (12,7 mld.Sk). Najvyššie aktívne saldo sa dosiahlo v obchode s Nemeckom (37 mld.Sk), USA (26,1 mld.Sk), Rakúskom (23,5 mld.Sk). Z krajinami EÚ sme dosiahli aktívne saldo zahraničného obchodu v hodnote 62,3 mld.Sk oproti pasívnemu saldu s ázijskými krajinami (47 mld.Sk), najmä Čínou (15,25 mld.Sk).

Tempo rastu súviselo so zvýšením vývozu do krajín EÚ o 23,3 %, do krajín OECD o 23,4 % a do krajín CEFTA o 9,8 %. V rámci najvýznamnejších obchodných partnerov vzrástol vývoz do Nemecka (o 46 %), keď podiel exportu do Nemecka dosiahol 30,8 %.

Malé a stredné podniky sa podieľajú významnou mierou aj na zahraničnom obchode. Vývoj objemu exportu z hľadiska veľkostných kategórií podnikov je v grafe č. 13. Celkový podiel MSP na exporte je 24,1 %. Rozdelenie exportu podľa veľkostných kategórií a oblastí je v grafe č. 15. Medziročný vývoj objemu importu z hľadiska veľkostných kategórií je v grafe č. 16 a podiel jednotlivých veľkostných kategórií podnikov na importe je v grafe č. 17.

Z celkového počtu MSP – právnických osôb exportuje 16,9 % a importuje 28,5 %. Medzi malými podnikmi sa počet exportérov znížil medziročne z 16,1 % na 14,7 % a počet importérov z 26,0 % na 25,9 %. Medzi strednými podnikmi sa počet exportérov medziročne zvýšil z 50,9 % na 53,1 % a počet importérov z 65,3 % na 71,9 %. Medzi živnostníkmi je 0,33 % exportérov a 1,1 % importérov.

3.6 Dynamika vývoja MSP

V roku 2003 začalo podnikateľskú činnosť 54 658 fyzických osôb (FO). Podnikateľskú činnosť ukončilo 17 100 FO. Dynamika vzniku nových FO v roku 2003 predstihla rok 2002 o 16 959. Dynamika zániku podnikateľskej činnosti FO v roku 2003 poklesla v porovnaní s rokom 2002 o 322. Najvýraznejší pohyb bol v odvetviach obchod, stavebníctvo, priemyselná výroba, nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, pôdohospodárstvo a rybolov.

V priebehu roka 2003 vzniklo 1 502 nových podnikov – právnických osôb a zaniklo 534 podnikov. V porovnaní s rokom 2002 bol vyšší počet novozaložených podnikov o 372 a zaniknutých podnikov o 149. K najväčším zmenám dochádzalo v odvetviach obchod, nehnuteľnosti, prenajímanie a obchodné služby, priemyselná výroba, stavebníctvo.

Novozaložené a zaniknuté podnikateľské subjekty v roku 2003 podľa ekonomických činností

Odvetvová klasifikácia ekonomických činností	Novozaložené		Zaniknuté	
	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)	podniky	fyzické osoby (podnikatelia)
Poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesníctvo	88	2 727	84	1 875
Rybolov, chov rýb	3	4		5
Ťažba nerastných surovín	2	1	1	
Priemyselná výroba	164	7 960	74	2 134
Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	11	3	8	5
Stavebníctvo	112	9 534	30	1 887
Veľkoobchod a maloobchod, opravy motorových vozidiel, motocyklov a spotrebného tovaru	464	18 707	195	6 586
Hotely a reštaurácie	48	2 079	19	954
Doprava, skladovanie	56	1 890	21	598
Pošty a telekomunikácie	3	36	1	4
Finančné sprostredkovanie	20	120	5	145
Nehnuteľnosti, prenájom a obchodné činnosti	437	8 024	79	2 084
Školstvo	10	658	2	124
Zdravotníctvo a sociálna pomoc	37	435	1	131
Ostatné spoločenské, sociálne a osobné služby	47	2 480	14	568
Spolu	1 502	54 658	534	17 100

3.7 Regionálne hľadisko

V priemysle sa výrazná časť tržieb za vlastné výkony a tovar realizovala v podnikateľských subjektoch so sídlom v Bratislavskom kraji 42,3%. Košický kraj sa podieľal 10,9% a Žilinský 10,1%. Podiel ostatných krajov bol v rozpätí od 5,4% do 9,4%. Vývoj tržieb zrýchľoval hlavne ich rast v kraji Trnavskom (o 25,3%), Bratislavskom (o 18,7%) a Žilinskom (o 11,3%). Nižšie ako v roku 2002 boli tržby v kraji Nitrianskom (o 1,8%) a Banskobystrickom (o 1,7%).

Vo veľkoobchode z celkového objemu tržieb za vlastné výkony a tovar viac ako tretinu realizovali subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji (35,6%). Významný podiel tvorili aj tržby realizované v kraji Žilinskom (12,9%), Trnavskom (10,5%) a Nitrianskom (10,4%). Najnižší bol podiel Banskobystrického kraja (4,6%). Nižší objem tržieb (v bežných cenách) ako v roku 2002 sa dosiahol v šiestich krajoch, pri najvýraznejšom poklese v kraji Trenčianskom (o 33,1%), Nitrianskom (o 13,9%) a Banskobystrickom (o 13,2%). Zvýšili sa tržby v kraji Trnavskom (o 31,8%) a Žilinskom (o 17,4%).

V grafe č. 18 je uvedený percentuálny podiel živnostníkov, malých a stredných podnikov v rozdelení podľa krajov. Z hľadiska ekonomickej aktivity regiónu je významný pomer počtu jednotlivých podnikov na počte ekonomicky aktívneho obyvateľstva. Toto porovnanie je v grafe č. 19, kde je výrazný vysoký pomer najmä v kraji Bratislava. To korešponduje s celkovou hospodárskou úrovňou krajov vyjadrenou produkciou v jednotlivých odvetviach ako ukazuje graf č. 20.

3.8 Inovačné aktivity MSP

NARMSP v spolupráci s Ústavom pre výskum verejnej mienky a Infostatom uskutočnila koncom roka 2003 prieskum zameraný na zisťovanie inovačných aktivít malých a stredných podnikov za posledné 3 roky. Cieľovými subjektami boli malé podniky s 1 až 9 a s 10 až 49 zamestnancami a stredné podniky s 50 až 249 zamestnancami. Reprezentatívna vzorka obsahovala 962 podnikov – právnických osôb.

Hlavným cieľom výskumu bolo získať komplexné informácie o inovačných aktivitách podnikov. Predmetom zisťovania boli najmä intenzita inovačných aktivít MSP členená na technologické inovácie a inovácie výrobkov a služieb, prínos zavádzaných inovácií, zdroje na financovanie inovácií, podiel nákladov na inovácie vo väzbe na iné ekonomické ukazovatele podnikov, certifikácia systémov riadenia kvality, účasť na veľtrhoch a výstavách, zvyšovanie kvalifikácie pracovníkov a pod.

Najdôležitejšie závery z prieskumu sú:

- ❖ Najviac oslovených podnikateľov považuje za najdôležitejší zdroj konkurencieschopnosti pružnú reakciu na požiadavky zákazníka a vysokú kvalitu produktu.
- ❖ 45% oslovených podnikov deklarovalo zavedenie úplne novej technológie alebo podstatné vylepšenie existujúcej technológie.

- ❖ Zavedenie úplne nového produktu, resp. inovovanie svojho doteraz vyrábaného produktu v prieskume potvrdila spolu viac ako polovica skúmaných malých a stredných podnikov.
- ❖ Z tých, ktorí zaviedli novú alebo podstatne vylepšili doterajšiu technológiu, resp. zaviedli nový, alebo inovovali doteraz vyrábaný produkt, takmer štvrtina uviedla, že boli prví, ktorí tieto inovácie zaviedli buď v rámci sektoru alebo v rámci Slovenska.
- ❖ Z hľadiska prínosu zavedenia inovácií najfrekvencovanejšou odpoveďou medzi podnikateľmi bolo „zvýšenie obratu“, ktorú vyslovili takmer tri štvrtiny predstaviteľov oslovených firiem. Úsporu nákladov skonštatovali dve pätiny podnikov.
- ❖ Najväčšími iniciátormi podnetov k inováciám v malých a stredných firmách v rokoch 2001 až 2003 boli zo štyroch pätín majiteľia, resp. konatelia alebo hlavní manažéri podnikov. V štvrtine prípadov to boli zákazníci, prípadne odberatelia výrobkov alebo služieb.
- ❖ Hlavnými dodávateľmi konkrétnych riešení pre inovácie malých a stredných podnikov sú vlastné vývojové stredisko, čo skonštatovali viac než dve pätiny respondentov, ďalej iná firma pôsobiaca na Slovensku a zahraničná firma.
- ❖ Medzi finančnými zdrojmi, ktoré použili pre realizáciu svojich inovačných aktivít malé a stredné firmy, výrazne dominujú vlastné finančné prostriedky. Táto odpoveď rezonovala u deviatich z desiatich opýtaných. Ako druhý, podnikmi najčastejšie využívaný finančný zdroj pre uskutočnenie inovácií, sa javia bankové pôžičky, ktoré využila viac ako štvrtina podnikov a na treťom mieste sa umiestnili tzv. nebankové pôžičky.
- ❖ Takmer polovica zástupcov podnikov uviedla, že v rokoch 2001 až 2003 predstavovali náklady ich firmy na inovácie menej ako 10% z celkového obratu firmy.
- ❖ Takmer tri pätiny oslovených malých a stredných podnikateľov uviedli, že trvalá inovačná aktivita je súčasťou dlhodobej podnikateľskej stratégie ich firmy.
- ❖ Štvrtina všetkých oslovených zástupcov podnikov uviedla, že ich firma disponuje pracovníkom, ktorý je zodpovedný za inovačný proces.
- ❖ Zástupcovia takmer polovice malých a stredných podnikov v posledných troch rokoch navštívili výstavu alebo veľtrh na Slovensku a takmer tretina absolvovala takúto výstavu v zahraničí. Neúčasť na odborných veľtrhoch alebo výstavách deklarovala vyše tretina malých a stredných podnikov.
- ❖ Najváždzanejším prínosom účasti na veľtrhoch a výstavách u takmer troch štvrtín malých a stredných podnikov bolo získavanie nových kontaktov. Nové podnety pre inovácie priniesla účasť na veľtrhoch a výstavách pre viac ako dve pätiny podnikov.
- ❖ Najvyužívanějšími službami malých a stredných podnikov sú iné obchodné služby, ktoré zahŕňajú právne poradenstvo, účtovníctvo, audit, daňové služby, marketing, využívanie bezpečnostných služieb, či prekladateľské služby. Ich využívanie deklarovala takmer polovica malých a stredných podnikov. Štvrtina

malých a stredných podnikov využíva počítačové služby a s ním spojené činnosti. Rovnaká skupina podnikov takéto služby nevyužíva. Viac ako dve pätiny oslovených malých a stredných podnikov deklarovalo trvalé využívanie obchodných služieb a viac ako tretina tieto služby využíva nepravidelne podľa potreby.

- ❖ Na Slovensku výrazne prevažujú podniky, ktoré ešte stále nevlastnia certifikát na systém kvality, vlastní ho takmer štvrtina malých a stredných podnikov.
- ❖ Vo viac ako pätine oslovených firiem pracujú zamestnanci, ktorí si v rokoch 2001 až 2003 na náklady firmy zvyšovali svoju kvalifikáciu v minimálne štvrtýždňovom kurze. Približne len v dvoch pätinách malých a stredných podnikoch, ktoré majú pracovníka zodpovedného za inovačný proces, výskum registroval takéto zvyšovanie kvalifikácie.

3.9 Vybavenie MSP informačnými a výrobnými technológiami

Úroveň využívania informačných technológií výrazne akceleruje podnikateľské aktivity. Využitie počítačov zefektívňuje výrobné a administratívne činnosti firmy a internet ponúka nové možnosti pre marketingové a obchodné činnosti či už medzi firmami navzájom alebo smerom ku koncovému spotrebiteľovi.

NARMSP vypracovala v spolupráci s Infostatom a Ústavom pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ SR v polovici roku 2003 prieskum pod názvom Využívanie informačných a výrobných technológií v malých a stredných podnikoch. Z jeho výsledkov upriamujeme pozornosť na nasledujúce základné poznatky:

- ❖ Podľa aktuálneho výskumu sú najrozšírenejšou informačnou technológiou v skúmaných firmách počítače s pripojením na internet. Oproti predchádzajúcim zisťovaniam došlo k výraznému nárastu počtu firiem, ktoré majú svoje počítače pripojené na vonkajšiu sieť –internet (január 2000 – 29 % , máj 2000 – 43 % , marec 2002 – 55 % a jún 2003 – 67 %).
- ❖ Čím vyšší bol ročný obrat firiem v roku 2002, tým častejšie disponovali ich firmné počítače prepojením na vonkajšiu počítačovú sieť – internet (81 % firiem s obratom od 10 do 50 mil.Sk, 82 % firiem s obratom od 50 do 100 mil.Sk, 91 % firiem s obratom od 100 do 500 mil.Sk a 100 % firiem majúcich obrat viac ako 500 mil.Sk).
- ❖ Informačné technológie sa používajú v malých a stredných podnikoch (84 %) predovšetkým na spracúvanie ekonomickej agendy, na elektronickú poštu (63 %), na elektronický obchod (45%), na riadenie časti prevádzky alebo výroby (26 %) a na komplexné riadenie prevádzky alebo výroby (14 %).
- ❖ V malých a stredných podnikoch, v ktorých využívajú informačné technológie aj na elektronický obchod, sa v rámci toho prednostne zameriavajú na vyhľadávanie obchodných ponúk (63 %), realizujú platby cez banku elektronickou formou (60 %) a v 54 % inzerujú svoje produkty na vlastnej webovskej stránke.

- ❖ Z malých a stredných podnikov na Slovensku až 83 % využíva internet denne a 13 % dva až trikrát týždenne. Čo sa týka intenzity využitia internetu platí zásada, že čím väčšia firma, tým častejšie využíva internet.
- ❖ Najrozšírenejšími operačnými systémami, ktoré využívajú malé a stredné podniky, je MS WINDOWS 95 alebo MS WINDOWS 98 (v 71 % firiem).
- ❖ 15 % zástupcov malých a stredných podnikov, ktorí boli v rámci zisťovania oslovení, uviedlo, že ich firma nevyužíva žiadne výrobné technológie pri svojej podnikateľskej činnosti.
- ❖ Viac než štvrtina oslovených (29 %) uviedla, že v ich podniku neexistujú prekážky v miere využívania moderných výrobných technológií. Nedostatočné využívanie najnovších výrobných technológií vo svojich firmách pripisujú respondenti predovšetkým nedostatku finančných prostriedkov na ich zakúpenie (46 %) a ekonomickej nevýhodnosti ich využívania v podniku (14 %).
- ❖ V podnikoch, kde nie je dostatok finančných prostriedkov na zakúpenie najnovších výrobných technológií, respondenti uvádzali ako hlavnú príčinu tohoto stavu nedostatok vlastných finančných zdrojov na ich zakúpenie (78 %), nedostatok bankových úverov z dôvodu vysokých záruk na úver (29 %) a nedostupnosť bankových úverov z dôvodu vysokého úroku (15 %).
- ❖ Ak oslovení zástupcovia skúmaných firiem uviedli ako dôvod nevyužívania moderných výrobných technológií v ich podnikoch ekonomickú nevýhodnosť ich využívania, konkretizovali ju tak, že podnik nemá dostatočný odbyt produktov, služieb, pri ktorých sa progresívne technológie využívajú (39 %), respektíve by sa v dôsledku ich zavedenia citeľne zvýšila cenová hladina tovaru (52 %).

Informačné technológie využívané v malých a stredných podnikoch podľa veľkosti podnikov (údaje sú v %)

Využívanie PC	kategória počtu zamestnancov		
	0–9	10–49	50–249
PC bez pripojenia v sieti	44,7	35,7	32,6
PC s pripojením v lokálnej sieti	25,5	41,7	47,4
PC s pripojením na internet	61,4	73,9	77,9
Internetové služby bez pripojenia PC na internet	13,3	16,3	15,8

3.10 Postoj MSP k vstupu do EÚ

V októbri 2003 realizovala NARMSP v spolupráci s Inštitútom informatiky a štatistiky Ústavom pre výskum verejnej mienky pri ŠÚ výskum zameraný na prípravu malých a stredných podnikov na vstup Slovenska do Európskej únie. Výskum priniesol nasledujúce základné poznatky:

- ❖ Predstavitelia skúmaných podnikov očakávajú od vstupu do EÚ predovšetkým viac príležitostí pre spoluprácu s firmami EÚ. Ďalej sú medzi výhodami integrácie do EÚ, ktoré oslovení očakávajú, zastúpené predovšetkým rozšírenie a zlepšenie

nákupných podmienok, rovnaké legislatívne prostredie pre všetkých partnerov a rozvoj kooperačných vzťahov s partnerskými firmami. V súčasnosti sa významne zvýšil i podiel podnikov, ktoré od nášho vstupu do EÚ medzi výhodami očakávajú aj ľahší prístup k finančným zdrojom.

- ❖ Ako najväčšiu nevýhodu integrácie do EÚ zástupcovia skúmaných podnikov označovali nárast konkurencie na domácom trhu, rovnako ako odliv kvalifikovaných pracovných síl a zvýšené požiadavky na kvalitu produkcie.
- ❖ Pri porovnávaní pozície vlastnej firmy voči podobným firmám v krajinách EÚ je v súčasnosti badať nárast názoru, že „je rovnaká“, čo možno kvalifikovať ako pozitívne zistenie, a to v súvislosti so všetkým skúmanými kritériami.
- ❖ Po vstupe do EÚ plánujú podnikatelia predovšetkým hľadať obchodného partnera v krajinách EÚ a využiť sprostredkovateľské organizácie v krajinách EÚ. Približne pätina skúmaných podnikov neuvažuje o rozšírení svojej podnikateľskej činnosti po vstupe SR do EÚ.
- ❖ Aby boli podniky v SR úspešné v prostredí jednotného trhu EÚ treba, podľa mienky respondentov, prispôbiť legislatívne podmienky. Relatívne často (33 %) požadujú aj zabezpečiť rovnoprávnosť súkromných podnikov so štátnymi inštitúciami.
- ❖ Z hľadiska administratívnych podmienok požadujú podnikatelia lepšie poskytovanie informácií zo strany štátu. V oblasti ekonomických a finančných podmienok je z pohľadu oslovených zástupcov firiem nutné zaistiť predovšetkým ľahšiu dostupnosť bankových úverov.
- ❖ Výskum potvrdil postupný prechod firiem pri obchodovaní v platobnom styku na euro, ktoré využíva už polovica z nich a ďalších 29 % ho plánujú využívať, pričom drvivá väčšina podnikov, ktoré využívajú euro, s tým nemá žiadne problémy.

3.11 Prieskum potenciálu podnikateľskej aktivity

Koncom roka 2003 NARMSP v spolupráci s Infostatom a spoločnosťou GfK Slovakia uskutočnila prieskum zameraný na zisťovanie potenciálu podnikateľskej aktivity. Cieľovou skupinou prieskumu boli obyvatelia Slovenskej republiky vo vekovej kategórii od 18 do 64 rokov, vzorka obsahovala 2 000 respondentov.

Cieľom prieskumu bolo získať súbor charakteristík určujúcich postoj obyvateľov k podnikaniu. Predmetom zisťovania bol predovšetkým záujem respondentov o podnikanie, dôvody prečo by ľudia podnikali/nepodnikali, spôsob podnikania, sektor podnikania, ochota požičať peniaze inej osobe na začatie podnikania a využívanie počítačov a internetu v domácnostiach. U respondentov, ktorí už v súčasnosti podnikajú, sa zisťovali najmä dôvody, ktoré viedli k začatiu podnikania, právna forma podnikania, sektor, finančné zdroje pri začiatkoch podnikania. Pretože sa jedná už o druhý prieskum na rovnakú tému s odstupom jedného roka, je možné posudzovať aj posuny v prezentovaných názoroch.

- ❖ Záujem začať samostatne podnikat' deklarovalo v prieskume takmer 11 % respondentov. 3 % respondentov deklaruje silný záujem o podnikanie a ďalších 8 %

respondentov skôr uvažuje o tejto možnosti. 10% respondentov uviedlo, že už v súčasnosti podniká.

- ❖ O samostatnom podnikaní neuvažuje takmer 80% respondentov. 19% respondentov uviedlo, že o tejto možnosti skôr neuvažuje a 61% jednoznačne vylúčilo túto možnosť. Najčastejšie uvádzané bariéry záujmu o podnikanie boli nedostatok finančných zdrojov (34%), spokojnosť so súčasným zamestnaním (14%), nedostatok skúsenosti (10%), vysoký vek (9%), alebo nedostatok času (8%).
- ❖ Hlavným motívom pre samostatné podnikanie je zvýšenie príjmu. Tento dôvod uviedli takmer dve tretiny (62%) respondentov. 14% respondentov uviedlo, že samostatné podnikanie bude pre nich jedinou možnosťou zamestnať sa. 13% respondentov motivuje možnosť byť sám sebe šéfom a 8% vidí v podnikaní príležitosť uplatniť svoje nápady.
- ❖ Takmer polovica (47%) respondentov, ktorí deklarujú záujem začať podnikat' uviedla, že zatiaľ pre to nepodnikli žiadne konkrétne kroky. 16% týchto respondentov už požiadalo o živnostenský list alebo si vybavujú administratívne záležitosti. Ďalších 16% respondentov hľadá finančné zdroje pre svoje podnikanie, 15% pripravuje podnikateľský plán a 22% získava informácie o spôsobe podnikania, absolvuje školenia a pod.
- ❖ Takmer tri štvrtiny (71%) respondentov, ktorí plánujú podnikat' uviedlo, že podnikanie bude ich hlavnou pracovnou činnosťou a 27% plánuje podnikat' popri hlavnom zamestnaní. V porovnaní s minuloročným prieskumom sa o 9 bodov zvýšil podiel respondentov, ktorí uvažujú o podnikaní ako o hlavnej pracovnej činnosti.
- ❖ Viac ako štyri pätiny (84%) respondentov, ktorí plánujú začať podnikat', uvažuje o podnikaní za základe živnostenského oprávnenia, 8% uvažuje o založení spoločnosti s ručením obmedzeným a 2% plánujú založiť akciovú spoločnosť.
- ❖ Potenciálni podnikatelia plánujú najčastejšie podnikat' v sektore obchodu, pričom záujem o tento sektor sa medziročne zvýšil o 5 bodov. V sektore služieb plánuje podnikat' 18% potenciálnych podnikateľov (medziročné zvýšenie záujmu o 11 bodov), v sektore stavebníctva plánuje podnikat' 16% potenciálnych podnikateľov (medziročný pokles o 2 body), v priemyselnej výrobe 12% potenciálnych podnikateľov (medziročný pokles 7 bodov), v poľnohospodárstve 12% respondentov (medziročný pokles o 2 body), v sektore reštauračných a hotelových služieb 11% potenciálnych podnikateľov (medziročný nárast o 2 body).
- ❖ Potencionálni podnikatelia plánujú financovať svoje podnikanie kombináciou rôznych finančných zdrojov. Takmer polovica (49%) z nich plánuje použiť vlastné úspory, 43% chce požiadať o úver z banky. Ostatné možnosti už potenciálni podnikatelia plánujú použiť menej často, 13% z nich uvažuje o pôžičke od príbuzných alebo známych, 11% plánuje použiť úspory iných členov domácnosti, 3% plánujú použiť peniaze získané dedičstvom alebo výhrou a iné zdroje použije 9% týchto respondentov. V porovnaní s minuloročným prieskumom sa o 3 body zvýšil podiel potenciálnych podnikateľov, ktorí plánujú použiť vlastné úspory a o 5 bodov po-

- diel respondentov, ktorí plánujú využiť bankový úver a rovnako o 5 bodov vzrástlo použitie iných zdrojov.
- ❖ Zo súčasných podnikateľov podniká dlhšie ako 3,5 roka 71 % a menej ako 3,5 roka 29 %. V porovnaní s minuloročným prieskumom mierne narástol o 3 bodov podiel tých, ktorí podnikajú viac ako 3,5 roka. Čo znamenalo na druhej strane pokles tých, ktorí podnikajú menej ako 3,5 roka.
 - ❖ Dvomi najčastejšími motívmi pre začatie podnikania boli pre súčasných podnikateľov zvýšenie príjmu (35 %) a nebola iná možnosť sa zamestnať (33 %). Pociť samostatnosti, potreba byť sám sebe šéfom motivovala 18 % súčasných podnikateľov a možnosť uplatniť svoje záujmy 16 % podnikateľov.
 - ❖ Až dve tretiny súčasných podnikateľov začalo podnikanie s vlastnými úsporami, 15 % využilo neformálnu pôžičku od príbuzných alebo známych a 8 % začalo s použitím úspor iných členov domácnosti. Približne 9 % použilo bankový úver. 6 % začalo bez kapitálu, 3 % využili štátnu dotáciu a 2 % použili finančné zdroje z dedičstva alebo výhry. V porovnaní s minuloročným prieskumom sa zvýšil o 2 body podiel tých, ktorí uviedli neformálnu pôžičku od príbuzných a známych a o 3 body poklesol podiel použitia úspor iných členov domácnosti.
 - ❖ Až 47 % oslovených podnikateľov nezamestnáva žiadnych zamestnancov. Približne tretina (39 %) zamestnáva 1 – 5 zamestnancov, 7 % zamestnáva 6 – 10 zamestnancov a 8 % zamestnáva 11 a viac zamestnancov. Medziročne sa o 8 bodov znížil podiel tých, ktorí uviedli, že nezamestnávajú žiadnych zamestnancov a naopak o 10 bodov sa zvýšil podiel tých, ktorí zamestnávajú 1 – 5 zamestnancov a o 3 body zamestnávajúci 11 a viac zamestnancov.
 - ❖ Viac ako polovica (59 %) všetkých respondentov deklarovala, že by boli ochotní požičať príbuznému alebo známemu, ktorý chce začať podnikáť. Štvrtina (27 %) deklarovala, že by určite požičala peniaze na takýto účel a tretina (33 %) by peniaze skôr požičala. Naopak, len tretina (37 %) respondentov uviedla, že by peniaze nepožičali. V porovnaní s minuloročným prieskumom poklesol o 5 bodov podiel respondentov, ktorí deklarujú, že by určite požičali peniaze.
 - ❖ Najčastejšie ide o ochotu požičať menšie sumy peňazí. Do 30 tisíc Sk je ochotných požičať 43 % respondentov, od 31 do 100 tisíc Sk 33 % respondentov. Viac ako 100 tisíc Sk by požičalo 9 % respondentov. 14 % respondentov nevie uviesť sumu, ktorú by boli ochotní požičať.
 - ❖ Až štvrtina (24 %) respondentov uviedla, že už v minulosti požičali peniaze príbuznému alebo známemu, ktorí chcel začať podnikáť. Podobne ako v predchádzajúcej otázke išlo najčastejšie (82 %) o sumy do 100 tisíc Sk. 46 % respondentov požičalo sumu do 30 tisíc Sk a 36 % sumu 31 – 100 tisíc Sk. Viac ako 100 tisíc Sk v minulosti požičalo 11 % respondentov.

3.12 Postavenie MSP v ekonomike Slovenska – zhrnutie

V roku 2003 sa podľa predbežného odhadu vytvoril hrubý domáci produkt v objeme 1 195,8 mld.Sk. V porovnaní s rokom 2002 reálne vzrástol o 4,2 % (v bežných

cenách o 9,1%). Jeho prírastok bol o 0,2 p.b. nižší ako v roku 2002 (v 4. štvrtroku hrubý domáci produkt vzrástol o 4,7%). Na strane použitia bol rast hrubého domáceho produktu výlučne výsledkom vyššieho zahraničného dopytu (o 22,6%). Domáci dopyt sa po trojročnom raste medziročne znížil (o 2,3%). Z jeho hlavných zložiek druhý rok po sebe klesala tvorba hrubého fixného kapitálu (o 1,2%), nižšia bola aj konečná spotreba domácností (o 0,6%). Konečná spotreba verejnej správy sa zvýšila o 2,9%.

Z vytvoreného hrubého domáceho produktu tvorila pridaná hodnota 1087,2 mld.Sk pri medziročnom zvýšení o 5%. Podiel medzis potreby na hrubej produkcii v úhrne za ekonomiku klesol o 0,2 p.b. na 61,9%.

V rozhodujúcich ekonomických parametroch sa u živnostníkov a malých a stredných podnikov v poslednom roku prejavujú protichodné tendencie. Čiastočné zlepšenie podmienok na podnikanie a ekonomické oživenie prispeli k rastu zamestnanosti v MSP, zatiaľ čo ich podiel na hrubej produkcii, pridanej hodnote aj ziskovosti poklesol.

Podiel na hrubej produkcii klesol u malých (o 0,8 p.b.) aj stredných podnikov (o 1,5 p.b.) a stúpol u veľkých podnikov (o 2,3 p.b.) (graf č. 21). Takisto pri tvorbe pridanej hodnoty klesol podiel u malých (o 3,1 p.b.) aj stredných (o 0,8 p.b.) a stúpol u veľkých podnikov (o 3,9 p.b.) (graf č. 22). Podiel na zisku pred zdanením u malých a stredných podnikov vykazuje výraznejší pokles, pričom došlo k poklesu oproti predchádzajúcemu roku aj v absolútnych číslach, čo kontrastuje s výrazným nárastom ziskovosti u veľkých podnikov (graf č. 24).

Na trhu práce sa zrýchlil rast dopytu po pracovnej sile. V porovnaní s rokom 2002 sa zvýšila zamestnanosť v hospodárstve (podľa výberového zisťovania pracovných síl) o 1,8% na 2 164,6 tisíc osôb. Rast celkovej zamestnanosti v hospodárstve bol rýchlejší ako v predchádzajúcich dvoch rokoch i napriek skutočnosti, že zamestnanosť vo veľkých podnikoch, ktorá má klesajúcu tendenciu už od roku 1999, zaznamenala výrazný prepád. Tvorba nových pracovných miest sa tak presúva na sektor malých a stredných podnikov. V roku 2003 malé a stredné podniky zamestnávali 1,336 tisíc pracovníkov, čo je historicky najvyšší počet a predstavuje 66% podiel na zamestnanosti (graf č.23). Rast zamestnanosti v sektore MSP vplýval aj na vývoj nezamestnanosti, ktorá má už od roku 2002 klesajúcu tendenciu.

V zahranično-obchodnej činnosti v priebehu celého roka výrazne rástol vývoz tovarov. Prejavilo sa to aj v objeme pasívneho salda obchodnej bilancie, ktoré bolo najnižšie od roku 1995. Exportná výkonnosť ekonomiky (meraná podielom vývozu výrobkov a služieb na HDP) vzrástla na 78% (o 6,2 p.b.). Dovozná náročnosť (meraná podielom dovozu výrobkov a služieb na HDP) sa zvýšila miernejšie na 79,5% (o 0,6 p.b.), v dôsledku čoho došlo k pomernému zblíženiu s exportnou výkonnosťou ekonomiky. Celkový podiel MSP na exporte dosiahol 24,1%. Napriek tomu, že v absolútnom vyjadrení export MSP vzrástol o 12,4%, celkový podiel MSP na exporte opätovne poklesol (od roku 1998 nepretržite klesá), čo je spôsobené, tým že rast

exportu MSP v absolútnom vyjadrení je eliminovaný vysokou dynamikou exportu u veľkých firiem.

3.13 Porovnanie s dostupnými zdrojmi EÚ

Rok 2003 bol pre Slovensko posledným rokom príprav na vstup do Európskej únie. Situácia v podnikateľskom sektore na Slovensku sa po 14 rokoch od začiatku transformácie hospodárstva z centrálne plánovaného na trhové v mnohých aspektoch postupne približuje situácii v EÚ. Najlepšie to dokumentuje nasledovná tabuľka, ktorá porovnáva veľkostnú štruktúru podnikateľských subjektov a zamestnanosť podľa veľkostných skupín na Slovensku a v Európe.

Údaje za rok 2003		Veľkosť podniku					Spolu
		mikro (0–9)	malý (10–49)	stredný (50–249)	veľký (250+)	MSP	
EÚ–19	počet podnikov (v tis.)	17 820	1 260	180	40	19 260	19 300
	podiel na počte podnikov	92,3%	6,5%	0,9%	0,2%	99,8%	100,0%
	počet zamestnancov (v tis.)	55 040	24 280	18 100	42 300	97 420	139 720
	podiel na zamestnanosti	39,4%	17,4%	13,0%	30,3%	69,7%	100,0%
Slovensko	počet podnikov	353 597	13 722	2 871	586	370 190	370 776
	podiel na počte podnikov	95,4%	3,7%	0,8%	0,2%	99,8%	100,0%
	počet zamestnancov	628 125	323 833	383 059	689 975	1 335 017	2 024 992
	podiel na zamestnanosti	31,0%	16,0%	18,9%	34,1%	65,9%	100,0%

Poznámka: EÚ–19 zahŕňa 15 krajín EÚ plus Island, Nórsko, Švajčiarsko a Lichtenštajnsko. Porovnanie je urobené podľa metodiky používanej v EÚ, kde sa nerozlišuje medzi právnickými formami a za podnik je považovaná právnická aj fyzická osoba. Zamestnanosť u živnostníkov je stanovená na základe odhadu.

4. Odporúčania na ďalšie zlepšovanie podnikateľského prostredia

4.1 V oblasti legislatívnych a administratívnych bariér

V minulosti a vo väzbe na analýzu podnikateľského prostredia sa ukazuje, že legislatívny proces zameraný na zvýšenie úrovne podnikateľského prostredia nie je priamočiary. Pri riešení problémov je potrebné prihliadnuť k potrebám záujmov podnikateľskej verejnosti a ich harmonizácii s celospoločenskými záujmami a medzinárodnými záväzkami. Danú problematiku je nevyhnutné chápať v dynamickej rovnováhe pri akceptovaní účasti podnikateľských subjektov už pri tvorbe nových noriem a novelizácií príslušných existujúcich právnych noriem. V tejto súvislosti by bolo vhodné obnoviť Radu vlády SR pre MSP, ktorej činnosť bola zrušená po 1,5 roku činnosti, v zložení, ktoré zvýrazní zastúpenie najmä MSP.

Napriek tomu, že sa za posledný rok urobilo pre skvalitnenie podnikateľského prostredia pomerne významné množstvo opatrení, je potrebné naďalej venovať tejto problematike trvalú pozornosť a prijímať opatrenia v legislatívnej oblasti, ktoré prispievajú k zlepšeniu podnikateľského prostredia.

Hlavnými úlohami sú najmä:

- ❖ inštitút skráteného schvaľovacieho konania v NR SR využívať len v ojedinelých prípadoch a takto zabezpečiť, aby návrhy zákonov boli kvalitne pripravené a posúdené,
- ❖ zabezpečiť dostupnosť poradenských služieb prostredníctvom podporných programov financovaných zo štátneho rozpočtu,
- ❖ predkladať návrhy zákonov jednoduché, čitateľné, podľa možnosti stručné,
- ❖ zabezpečiť jednoznačnosť interpretácie prijatých právnych noriem v praxi štátnych orgánov, poskytnutím zdôvodneného výkladu právnej normy,
- ❖ zákony prijímať komplexne a v prípade zmeny paragrafového znenia jedného zákona riešiť následne vplyv na ďalšie súvisiace predpisy, nakoľko sa to v praxi opomína,
- ❖ pri predkladaní zákonov striktnie dodržiavať vyčíslenie ekonomických dopadov nielen na ŠR, ale aj na podnikateľskú sféru,
- ❖ znížiť vysoké odvodové zaťaženie, teda znížiť celkové náklady zamestnávateľa na pracovnú silu,
- ❖ zvýšiť vymožitelnosť práva urýchlenou úpravou Občianskeho súdneho poriadku, vrátane stanovenia doby, do ktorej musí súd v príslušnej veci konať,
- ❖ energicky pokračovať v boji proti korupcii,

- ❖ uskutočniť reformu sociálneho a zdravotného systému. Urýchlene novelizovať zákon o sociálnom poistení a zákon o zdravotnom poistení. Riešiť nielen otázky výšky vymeriavacieho základu a výšky percentuálnej sadzby, ale zjednodušiť aj systém platieb do fondov a priznať SZČO rovnaké práva ako prislúchajú zamestnancom,
- ❖ v zákone o účtovníctve zjednodušiť vedenie evidencie najmä u živnostníka a osoby samostatne zárobkovo činnéj,
- ❖ zrušiť zákon o miestnych poplatkoch, resp. zamedziť jeho aplikáciou zvyšovanie finančného zaťaženia MSP obcou,
- ❖ novelizovať zákon o dani z nehnuteľnosti s cieľom odstrániť diskrimináciu podnikateľského subjektu pri tejto dani a odstrániť možné ďalšie zvyšovanie dane z nehnuteľnosti obcou,
- ❖ prehodnotiť niektoré opatrenia prijaté zákonom o dani z príjmu, najmä vo výdavkovej časti napr. náklady za používanie vlastného motorového vozidla pri podnikaní, náhrady stravného pri zahraničných cestách SZČO a podobne,
- ❖ vyradiť z podnikania spoločnosti nespĺňajúce zákonom predpísanú výšku základného imania, spoločnosti so záporným vlastným imanom a spoločnosti neschopné plniť svoje finančné záväzky prijatím príslušných právnych noriem,
- ❖ zabezpečiť kontrolu dodržiavania Obchodného zákonníka, najmä ustanovení týkajúcich sa ukladania údajov v zbierke listín a zverejňovania v Obchodnom vestníku, a to za účelom ochrany malých a stredných podnikateľov v obchodných vzťahoch,
- ❖ zjednotiť systém poskytovania výhod a stimulov pre všetkých investorov bez rozdielu (domácich aj zahraničných), a to najmä v daňovom zákone, zákone o štátnej pomoci a zákone o investičných stimuloch.

4.2 V oblasti prístupu ku kapitálu a podporných programov

Prístup ku kapitálu tvorí jednu z najvýznamnejších bariér rozvoja MSP. Treba však povedať, že v roku 2003 sa v tejto oblasti situácia zlepšila, ale nemožno sa s ňou uspokojiť a je ešte čo skvalitňovať.

V ďalšom období je potrebné v tejto oblasti hlavne:

- ❖ vytvoriť priaznivé podmienky pre súkromné subjekty, ktoré poskytujú zárodkový, prevádzkový či rozvojový kapitál prostredníctvom výhodných dlhodobých a nízko úročených úverov fondom rizikového kapitálu z prostriedkov ŠR, prípadne prostredníctvom priameho kapitálového vstupu štátu do fondov rizikového kapitálu,
- ❖ motivovať vo väčšej miere malých a stredných podnikateľov na investovanie do vlastných podnikateľských činností alebo rizikového kapitálu. Nízka miera investičnej aktivity malých a stredných podnikateľov vyplýva z toho, že prevažnú časť svojich zdrojov smerujú do spotreby,

- ❖ vytvoriť vhodné podmienky pre zabezpečenie podnikateľskej etiky, t.j. pre dodržiavanie základných princípov spoločenskej zodpovednosti malých a stredných podnikov ako sú dobrovoľnosť, transparentnosť, vyvážený prístup k trom zložkám – ekonomickej, environmentálnej a sociálnej. Etika v podnikaní na Slovensku nedosahuje v súčasnosti priemernú úroveň v ostatných krajinách (15–ky),
- ❖ s cieľom podpory exportu rozširovať poistenie s podporou štátu proti komerčným a politickým rizikám (pri vývozných úveroch),
- ❖ po zrušení úľav na dani z príjmu pre podnikateľov, ktorí podnikajú za sťažených podmienok, napr. zamestnávaním občanov so zdravotným poškodením, pripraviť programy a systémy na ďalšie zvýhodnenie týchto podnikateľov,
- ❖ vytvoriť podporné fondy z finančných prostriedkov získaných privatizáciou pre podporu súkromného podnikania, najmä malého a stredného stavu, teda vytvoriť princíp vrátenia prostriedkov do oblastí kde vznikli,
- ❖ zásadne preorientovať sociálnu výpomoc občanovi, ktorý začína podnikat' z núdze, pod určitým ekonomickým tlakom, a to z podpory v nezamestnanosti do foriem pomoci aktívnej podpory v začiatkoch podnikania, zriadením účelového podporného fondu vytvoreného z prostriedkov Fondu príspevkov na podporu v nezamestnanosti.
- ❖ Podpora aktivít smerujúcich k propagácii výrobkov a služieb podnikateľských subjektov na domácom trhu.

4.3 Informovanosť a vzdelávanie

V ďalšom období je potrebné v tejto oblasti hlavne:

- ❖ zvýšiť informovanosť slovenskej verejnosti o podporných aktivitách vlády SR, najmä pri čerpaní štrukturálnych fondov a dočerpávaní predvstupových fondov,
- ❖ zabezpečiť podporu vzdelávania MSP a ich zamestnancov z verejných zdrojov,
- ❖ zefektívniť prenos informácií z oblasti štátnych aktivít (legislatíva, investície, zahraničná pomoc, zahraničné podnikateľské aktivity) do priestoru súkromného podnikania najmä malého a stredného, vytvorením systému povinného bezplatného odovzdávania týchto informácií sektoru súkromného podnikania do informačných stredísk podnikateľských združení a zabezpečiť ich dostupnosť na webových stránkach príslušných štátnych inštitúcií,
- ❖ zosúladiť výchovno–vzdelávací systém SOU a SOŠ s potrebami MSP,
- ❖ zintenzívniť informačnú kampaň o význame elektronického obchodu pre malé a stredné podniky pri zvyšovaní odbytu svojich produktov a rozširovaní exportu na zahraničných trhoch a zabezpečiť jeho rozvoj aj prostredníctvom vzdelávania a poradenstva,
- ❖ v rámci existujúcich poradenských centier priblížiť podnikateľom vzorové projekty pre čerpanie zdrojov z podporných programov s upozornením, kde sa stáva najviac chýb, aby sa im podnikatelia mohli vyhnúť pri predkladaní svojich projektov pre čerpanie finančných prostriedkov z fondov EÚ,

- ❖ pri príležitosti vstupu SR do EÚ zaviesť pravidelné formy vzdelávania o možnostiach podnikania na širokom trhu EÚ nielen pre začínajúcich podnikateľov a umožniť tak rozvoj v oblastiach, ktoré doteraz zaostávajú.

4.4. V oblasti zamestnanosti

V ďalšom období je potrebné v tejto oblasti hlavne:

- ❖ zabezpečiť postupné zlepšovanie komunikácie medzi inštitúciami vzdelávania verejnej správy a zamestnávateľskou sférou pre zlepšenie zamestnanosti v menej rozvinutých regiónoch a udržať hromadnú dopravu nad prahom verejnej služby,
- ❖ podporovať samozamestnávanie aj prostredníctvom poradenských služieb a vzdelávania financovaných z programov štátneho rozpočtu,
- ❖ zmenšiť rozdiely medzi mužmi a ženami v profesionálnej a pracovnej integrácii,
- ❖ väčší dôraz klásť na rozvoj programov a pilotných projektov na podporu zamestnania rizikových skupín účastníkov na trhu práce,
- ❖ zvýšiť úroveň bezpečnosti práce,
- ❖ podporovať udržanie a ďalší rozvoj pracovných miest s dôrazom na formu nenávratných dotácií,
- ❖ zvyšovať flexibilitu nepružného trhu práce a efektívnejšie riešiť problém tzv. čiernej práce,
- ❖ systém aktívnej politiky trhu práce výraznejšie orientovať na podporu tvorby pracovných príležitostí u MSP.

5. Štátna podpora MSP

5.1 Ministerstvo hospodárstva SR

Podpora MH SR ako garanta a koordinátora podporných aktivít v oblasti rozvoja MSP bola v roku 2003 zameraná najmä na zvyšovanie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov predovšetkým v spojitosti s pripravovaným vstupom SR do Európskej únie. Prioritou podpory bola inovácia výrobnjej základne podnikateľských subjektov, získavanie certifikátov v oblasti systémov manažérstva kvality, v oblasti cestovného ruchu predovšetkým podpora investícií do aktivít, služieb a zariadení cestovného ruchu a tvorba vylepšených balíkov turistickej ponuky. Pomoc taktiež smerovala do oblasti poradenstva a vzdelávania MSP.

Aj napriek skutočnosti, že v roku 2003 neboli finančne pokryté podprogramy úverového charakteru ako je Podporný úverový program, Mikropôžičkový program a Program zárodkového kapitálu, ich realizácia prebiehala z revolvingových prostriedkov (z prostriedkov akumulovaných v týchto programoch). Najväčšia časť finančných prostriedkov smerovala do grantových podprogramov, ktorých vyhlasovateľom je MH SR. Programy boli realizované prostredníctvom Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania a Slovenskej záručnej a rozvojovej banky.

V súvislosti s Oznámením MZV SR č. 186/2002 Z.z. zo dňa 18. apríla 2002 o prijatí Rozhodnutia Asociačnej rady č. 6/2001 medzi SR a EÚ, ktorým sa prijímajú implementačné pravidlá na uplatňovanie ustanovení o štátnej pomoci, pristúpilo MH SR k úprave existujúcich podprogramov na schémy pomoci de minimis v súlade s Nariadením komisie /ES/ č. 69/2001. Proces úpravy podporných programov v zmysle uvedeného bol v roku 2003 definitívne ukončený. Žiadatelia z radov MSP si mohli svoje projekty v rámci upravených schém pomoci de minimis predložiť v druhej polovici roku 2003. Podprogramy, ktoré nepodliehajú režimu zákona o štátnej pomoci, t.j. ak príjemca pomoci je inštitúcia podporujúca rozvoj MSP, alebo podmienky poskytnutia majú komerčný charakter, boli v priebehu roka realizované bez zmien.

Uvedený proces úpravy podporných programov a následná notifikácia podprogramov zo strany Úradu pre štátnu pomoc umožní ich realizáciu aj po vstupe do EÚ.

Na základe uznesenia vlády SR č. 133/2003 sa MH SR stalo Riadiacim orgánom pre Sektorový operačný program Priemysel a služby (ďalej len SOP PS). Prostredníctvom SOP PS je možné po vstupe SR do EÚ čerpať finančné prostriedky z Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Jednotlivé opatrenia SOP PS určené pre súkromný sektor sa budú realizovať prostredníctvom schém štátnej pomoci, ktoré predstavujú základný rámec na predkladanie projektov alebo formou individuálnych projektov. V tejto súvislosti prevažná časť aktivít MH SR v roku 2003 smerovala najmä do prípravy a tvorby schém štátnej pomoci v rámci Priority 1 – Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu a Priority 2 – Rozvoj cestovného ruchu. Vzhľadom na uvedené MH SR pripravilo 5 schém štátnej pomoci zameraných na rozvoj nových a existujúcich MSP, podporu inovácií a aplikovaného výskumu, podporu úspor energie, rozvoj medzinárodnej

spolupráce a podporu podnikateľských aktivít cestovného ruchu a 3 schémy pre individuálne projekty, zamerané na budovanie a rekonštrukciu infraštruktúry aj v oblasti cestovného ruchu a propagáciu cestovného ruchu.

Medzi trvalé úlohy ministerstva patrí v priebehu roka hodnotenie účelnosti použitia a čerpania finančných prostriedkov kapitoly na jednotlivé podprogramy zamerané na podporu MSP. Na základe výsledkov hodnotenia sa v priebehu roka upravujú podmienky poskytovania pomoci a alokovanie finančných prostriedkov štátneho rozpočtu na konkrétne podprogramy pre budúce obdobie. Pracovníci ministerstva pri formulovaní politiky štátnej pomoci pre MSP využívajú najmä poznatky získané na podujatiach a aktivitách organizovaných EÚ, OECD, EHK, UNIDO, UNDP a pod.

5.2 Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania (NARMSP) spolu so sieťou regionálnych poradenských informačných centier (RPIC), podnikateľských inovačných centier (BIC) a centrami prvého kontaktu tvorí základný inštitucionálny nástroj podpory a rozvoja MSP, ktorý koordinuje aktivity na podporu malého a stredného podnikania na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni.

Táto sieť bola aj v uplynulom roku doplňovaná budovaním inkubátorov, hlavne pri RPIC a BIC. Úlohou inkubátorov je podpora začínajúcich a už existujúcich MSP v ich rozvoji formou poskytovania vhodných priestorov, technickej infraštruktúry, komplexných a vzdelávacích služieb. Technologické inkubátory okrem toho vytvárajú aj vhodné podmienky pre využívanie výstupov výskumu a vývoja, patentov, priemyselných a úžitkových vzorov v úzkom prepojení s vedeckými a technickými inštitúciami a pripravovanou finančnou podporou vo forme rizikového kapitálu.

Pri zabezpečovaní svojich aktivít NARMSP úzko spolupracuje s organizáciami podnikateľov, ktoré sa orientujú na podporu rozvoja podnikania na Slovensku – Združením podnikateľov Slovenska, Slovenským živnostenským zväzom, Slovenskou asociáciou malých podnikov, Slovenskou živnostenskou komorou. So Slovenskou obchodnou a priemyselnou komorou spolupracovala okrem toho aj pri implementácii Grantovej schémy rozvoja priemyslu.

Aj keď činnosť NARMSP v roku 2002 vychádzala z rozsahu priorít Národného programu pre prijatie *acquis communautaire* (NPAA) v oblasti MSP, došlo v tomto roku k určitému posunu v orientácii aktivít NARMSP. NARMSP sa pripravovala na prevzatie funkcie implementačnej agentúry pre štrukturálne fondy (ŠF) od roku 2004. Ako príprava na túto funkciu slúžila aj implementácia troch grantových schém, ktoré slúžili ako pilotné programy pre ŠF. Priority NPAA boli pre rok 2003 rozpracované do jednotlivých aktivít, ktorých realizácia je podrobne rozvedená v nasledovných kapitolách.

Významnú úlohu v predvstupovom procese aj v roku 2003 zohrávali Euro info centrá (EIC) v Bratislave a Prešove, ktoré sériou svojich seminárov objasňovali problematiku nášho vstupu do EÚ.

Pri realizácii jednotlivých aktivít v roku 2003 sa vychádzalo z disponibilných zdrojov štátneho rozpočtu na roky 2001, 2002, 2003 a programu PHARE – COP 2000.

5.3 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

V rámci nástrojov aktívnej politiky trhu práce v zmysle zákona NR SR č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov boli poskytnuté iba nenávratné príspevky v roku 2003, a to vo výške približne 1,738 mld.Sk cez Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, ktoré nahradilo Národný úrad práce.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny, ako nástupca Národného úradu práce SR (NÚP) poskytlo údaje o príjmoch a výdavkoch základného a garančného fondu NÚP za rok 2003. Zároveň poskytlo aj údaje o realizácii aktívnej politiky trhu práce za rok 2003 (sumárne) nasledovne (v tis.Sk):

Nástroje APTP	Počet zaradených/ umiestnených EN (v osobách)	Čerpané finančné prostriedky (v tis. Sk)
Rekvalifikácia EN § 82	24 711	193 074
Rekvalifikácia zamestnancov § 84	329	1 051
Náhrada cestovných výdavkov § 86	530	2 343
Dohodnuté pracovné miesta na samoza- mestnanie § 88	8 055	409 253
Dohodnuté pracovné miesta u zamestná- vateľa § 89	7 974	67 628
Dohodnuté pracovné miesta pre absolventa školy alebo pre mladistvého § 90	1 225	12 243
Dohodnuté pracovné miesta pre absolventa školy na určitú dobu § 90a	52	1 058
Absolventská prax § 90b	2 820	12 735
Dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta § 91	13 378	388 913
Dohodnuté verejnoprospešné pracovné miesta pre dlhodobo nezamestnaného § 91a	1 764	36 444

Nástroje APTP	Počet zaradených/ umiestnených EN (v osobách)	Čerpané finančné prostriedky (v tis. Sk)
Dohodnuté osobitné pracovné miesto § 92	1 769	60 649
Dohodnuté pracovné miesto na dobu určitú § 93	1 965	-
Príspevok na zriadenie dielne a chráneného pracoviska zamestnávateľovi § 107	1 922	303 279
Príspevok občanovi so ZPS na prevádzko- vanie alebo vykonávanie SZČ § 108	164	
Príspevok na prevádzku chránenej dielne a chráneného pracoviska zamestnávateľovi § 110	3 455	
Podpora na udržanie pracovných miest § 94	-	3 489
Ostatné výdavky na APTP v pôsobnosti predstavenstva § 9 a § 79	-	245 243
Ostatné výdavky pre občanov so ZPS	-	184
Výdavky na APTP v roku 2003 spolu	-	1 737 586

Príjmy spolu	11 193 682
príspevky na poistenie v nezamestnanosti	10 085 648
účelové dotácie zo ŠR	30 451
Výdavky spolu	7 928 800
Pasívna politika trhu práce	5 120 883
Aktívna politika trhu práce:	2 807 917
• záväzky z dohôd uzatvorených do 31. 12. 1996	1 731
• z dohôd uzatvorených do 31. 12. 2002	1 068 600
• aktívne opatrenia realizované od 1. 1. do 31. 12. 2003	1 737 586

Počet a výška poskytnutých príspevkov na aktívnu politiku trhu práce v zmysle zákona NR SR č. 387/1996 Z.z. o zamestnanosti v znení neskorších predpisov v SR v roku 2003

Prameň: MPSVR SR, Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Výsvetlivky: EN – evidovaní nezamestnaní, ZPS – zmenená pracovná schopnosť, SZČ – samostatne zárobkovo činní, APTP – aktívna politika trhu práce

Návratné príspevky sa poskytujú iba na podnikateľské projekty zamestnanosti podľa paragrafu 95 uvedeného zákona, ktoré sa v roku 2003 nerealizovali.

5.4 Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

Na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR sa v roku 2003 realizoval len jeden program zameraný na podporu malého podnikania. Program pomoci de minimis na rozvoj okresov s vysokou mierou nezamestnanosti bol schválený uznesením vlády SR č. 201/2003 zo dňa 19. marca 2003. V princípe sa jedná o dotácie na obstaranie investičného majetku, ktoré sú poskytované malým podnikateľom (do 50 zamestnancov) podnikajúcim v zmysle Obchodného zákonníka. Podmienkou posky-

nutia dotácie je vytvorenie minimálne troch nových pracovných miest v roku podania žiadosti.

V roku 2003 žiadalo o pomoc de minimis spolu 508 žiadateľov v rámci vybraných okresov (v nich priemerná miera nezamestnanosti za roky 2001 a 2002 prekročila hodnotu 21 %). Z tohto počtu pomoc de minimis bola schválená 114 žiadateľom vo výške 98,857 mil.Sk.

Plánovaný počet novovytvorených pracovných miest v roku 2003 bol 639. Podľa predložených pracovných zmlúv bolo vytvorených celkovo 470 nových pracovných miest. Uvedené číslo nekorešponduje s plánovaným počtom vytvorenia nových pracovných miest, nakoľko 2 žiadatelia zmluvu nepodpísali, 3 žiadatelia od zmluvy odstúpili, niekoľkí príjemcovia pomoci de minimis požiadali o výnimku z časového použitia finančných prostriedkov (čerpanie pomoci de minimis im bolo umožnené do 30. 6. 2004), čím došlo aj k časovému posunu vytvorenia pracovných miest a niekoľkí príjemcovia požiadali o zníženie počtu novovytvorených pracovných miest, a tým prišlo tiež k presunu vytvorenia časti pracovných miest do roku 2004.

5.5 Ministerstvo pôdohospodárstva SR

V rámci rozpočtového programu 052 – Poľnohospodárstvo a výroba potravín bola v priebehu roku 2003 poskytnutá podpora subjektom podnikajúcim v poľnohospodárskej výrobe a potravinárskom priemysle. Podpora bola poskytovaná v zmysle Výnosu MP SR č. 148/2/2003–100 z 21. januára 2003.

Počet žiadateľov o podporu z uvedeného programu

Spolu malé a stredné podniky	4 121 žiadateľov	z toho 77 potravinársky priemysel
Malé podniky	3 605 žiadateľov	z toho 52 potravinársky priemysel
Stredné podniky	516 žiadateľov	z toho 25 potravinársky priemysel

Počet a výška poskytnutých úhrad časti úrokov z úverov

Počet malých podnikov	402
Výška poskytnutých úhrad	111 780 143 Sk
Počet stredných podnikov	277
Výška poskytnutých úhrad	215 204 003 Sk
Počet vytvorených, resp. udržiavaných pracovných miest	nebol sledovaný

Subjekty podnikajúce v poľnohospodárskej výrobe na úrovni malých a stredných podnikov mohli získať aj záruky za úvery poskytnuté komerčnými bankami prostredníctvom Slovenskej záručnej a rozvojovej banky. Na základe zmluvy medzi MP SR a SZRB bola v priebehu roka 2003 realizovaná forma záruk za úvery nasledovne:

Počet a výška poskytnutých záruk

Počet poľnohospodárskych podnikateľských subjektov	141
Poskytnuté záruky zo záručného fondu prostredníctvom SZRB	487,1 mil.Sk

Poznámka: Vymedzenia malých a stredných podnikov deklaruje zákon č. 231/1999 Z.z. o štátnej pomoci, ktorý sa však v roku 2003 nevzťahoval na poľnohospodárstvo. Údaje o malom a strednom podnikaní v oblasti poľnohospodárstva a potravinárstva budú súčasťou Správy o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR 2004, ktorú MP SR predloží na schválenie do vlády SR v júli 2004.

5.6 Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.

Slovenská záručná a rozvojová banka (SZRB) je akciovou spoločnosťou so 100 % účasťou štátu, so špecifickou činnosťou zameranou na podporu financovania malých a stredných podnikateľov, ktorých definícia je legislatívne kompatibilná s Európskou úniou. Banka zabezpečuje financovanie stavu malého a stredného podnikania na princípoch plne porovnateľných a kompatibilných s obdobnou legislatívou Európskej únie.

Význam postavenia SZRB v systéme podpory MSP spočíva v poskytovaní bankových podpôr kombinovaným spôsobom. Svoje podporné programy malému a strednému podnikateľskému stavu realizuje SZRB vo forme poskytovania záruk, úverov a nenávratných finančných príspevkov, na podnikateľskú činnosť aj s uplatňovaním mnohosektorovej podpory, napr. rozvoj miest, obcí a regiónov, poľnohospodárskej výroby, bytovej výstavby, cestovného ruchu, úspor energie, využitia drevnej suroviny a pod. Svoje nezastupiteľné miesto v činnosti banky má aj podpora novo začínajúcich malých a stredných podnikateľov a aj drobného podnikateľského stavu živnostníkov, ktorí zväčša nebyvajú cieľovou skupinou komerčných bánk.

Zdrojové krytie na vládou schválené programy SZRB zabezpečuje transfermi zo štátneho rozpočtu a z vlastných výnosov. Významné miesto v zabezpečení banky finančnými zdrojmi zaujímajú vzájomne uzatvárané úverové zmluvy so spolupracujúcimi zahraničnými bankami, ako sú úverové linky z Kreditanstalt für Wiederaufbau (KfW), z Rozvojovej banky Rady Európy (CEB) a z Európskej investičnej banky (EIB). Úverová linka z EIB je určená na kofinancovanie projektov vodárenských spoločností, ktoré získavajú zdroje z fondu ISPA, Kohézneho fondu a štrukturálnych fondov. Koncom roka 2003 SZRB získala záruku štátu na bankový úver od Nordic Investment Bank (NIB). Zo zdrojov tejto úverovej linky sú financované projekty zlepšujúce kvalitu života obyvateľov, výstavby infraštruktúry, realizácie energetických projektov, zabezpečenia zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania, výstavby čističiek odpadových vôd, ale aj podpory investícií severských krajín a iných projektov (štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu).

Slovenská záručná a rozvojová banka ako prvá banka záručného a rozvojového typu v krajinách strednej a východnej Európy uzatvorila kontrakt na podporu projektu financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami s Rozvojovou bankou Rady Európy bez vystavenia explicitnej štátnej záruky.

Na spolufinancovaní týchto projektov sa podieľa i štátny rozpočet. Ku koncu roka 2003 SZRB spolupracovala so 14 komerčnými bankami a 2 stavebnými sporiteľňami na základe zmlúv o spolupráci. Slovenská záručná a rozvojová banka má vo svojom

portfóliu 5 záručných, 7 príspevkových, 4 nepriame úverové programy a 10 priamych úverových programov.

a) Záručné programy

Predmetom týchto programov je poskytovanie bankových záruk Slovenskou záručnou a rozvojovou bankou, a.s., na finančné úvery tých podnikateľov, ktorí nedisponujú dostatočnými zabezpečovacími prostriedkami.

Záručné programy SZRB

1. Všeobecné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie bankových záruk na finančné úvery
2. Program štátnej pomoci rozvoja bytovej výstavby realizovanej formou poskytovania bankových záruk na úvery
3. Program na podporu zabezpečenia sezónnych poľnohospodárskych prác formou poskytovania bankových záruk
4. Program na podporu malých a stredných poľnohospodárskych subjektov formou poskytovania bankových záruk na finančné úvery a jednorazových nenávratných finančných príspevkov
5. Program podpory nákupu novej poľnohospodárskej a potravinárskej techniky a technológie formou poskytovania bankových záruk na úvery

V roku 2003 bolo poskytnutých 270 záruk v hodnote 1 079 839 tis.Sk. Údaje o poskytnutých zárukách sú uvedené v prílohe 2 v tabuľke č. 1 a 2. K 31. 12. 2003 je z poskytnutých záruk evidovaných 148 klasifikovaných úverov. Výška nesplatennej istiny predstavuje hodnotu 200 914 tis.Sk. Poskytnutými zárukami v roku 2003 sa prispelo k vytvoreniu 427 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom uvedených programov napomohlo k vzniku 12 030 nových pracovných miest.

b) Príspevkové programy

Poskytovanie nenávratných finančných príspevkov SZRB, a.s., realizuje v rámci vládou vyhlasovaných rozvojových programov, ktoré sú riešené v kooperácii s Ministerstvom hospodárstva SR, Ministerstvom pôdohospodárstva SR, Ministerstvom dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a Ministerstvom životného prostredia SR, a tým pomáha znižovať úrokové zaťaženie podnikateľov, alebo je ich možné použiť na zníženie časti oprávnených nákladov, t.j. nákladov vynaložených na investičnú časť projektu.

Príspevkové programy SZRB

Príspevkové programy		poznámka
1	Program podpory rozvoja cestovného ruchu v SR č. 6	t. č. program aktuálny
2	Schéma na podporu úspor energie a využitia obnoviteľných energetických zdrojov	t. č. program aktuálny
3	Schéma na podporu rozvoja spracovania a využívania drevnej suroviny (schéma pomoci de minimis)	t. č. program aktuálny
4	Príspevkový program ŠTART 2000	t. č. program aktuálny
5	Štátna grantová schéma podpory konkurencieschopnosti – schéma A (schéma pomoci de minimis)	t. č. program aktuálny
6	Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR	t.č. program neaktuálny / prepracováva sa
7	Program podpory postupného vylúčenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu	t.č. program neaktuálny

K 31. 12. 2003 boli posledné dva príspevkové programy č. 6 a č. 7 (Program podpory rozvoja kombinovanej dopravy v SR a Program podpory postupného vylúčenia spotreby látok poškodzujúcich ozónovú vrstvu) nefunkčné, uvádzame len podmienky aktuálnych programov.

V roku 2003 bolo prostredníctvom príspevkových programov prisľúbených 311 príspevkov v hodnote 189 849 tis.Sk. Údaje o prisľúbených a vyplatených finančných príspevkoch prostredníctvom SZRB sú uvedené v prílohe 2 v tabuľke č. 6, 7 a 8. Realizáciou príspevkových programov v roku 2003 sa prispelo k vytvoreniu 956 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom uvedených programov prispelo k vytvoreniu 7 780 nových pracovných miest.

c) Úverové programy

Slovenská záručná a rozvojová banka realizuje úverové produkty pre MSP prostredníctvom štyroch nepriamych úverových programov a desiatich priamych úverových programov.

Úverové programy SZRB

Nepriame úvery

1. Úverový program PODPORA na podporu rozvoja malého a stredného podnikania
2. Úverový program ROZVOJ II MSP, na podporu malých a stredných podnikateľov financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
3. Úverový program ROZVOJ II MSP–EÚ, na podporu malých a stredných podnikateľov s podporou EÚ financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
4. Úverový program ROZVOJ II–byty, na podporu rozvoja bytovej výstavby financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau

Priame úvery

1. Program pre priame úverovanie klientov
2. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami prostredníctvom pôžičky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant A)
3. Program financovania infraštruktúry obcí a výstavby bytov pre ľudí s nízkymi príjmami s dotáciou Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky na úhradu časti úrokov prostredníctvom úverovej linky z Rozvojovej banky Rady Európy (variant B)
4. Úverový program ROZVOJ II–byty, na podporu rozvoja bytovej výstavby financovaný z úverovej linky Kreditanstalt für Wiederaufbau
5. Obchodné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup novej a repasovanej poľnohospodárskej techniky a technológie
6. Obchodné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup novej a repasovanej potravinárskej techniky a technológie.
7. Obchodné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na nákup majetku od úpadcu
8. Obchodné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na úhradu priamych nákladov na založenie úrody a nákup krmív.
9. Obchodné podmienky Slovenskej záručnej a rozvojovej banky, a.s., pre poskytovanie priamych úverov na rekonštrukciu objektov poľnohospodárskej výroby.
10. Úverový program „Financovanie environmentálnych projektov zo zdrojov EIB“

V roku 2003 bolo v rámci úverových programov poskytnutých 259 úverov v celkovej hodnote 2 437 871 tis.Sk. Údaje o poskytnutých úveroch, ako aj prehľad o klasifikovaných úveroch je uvedený v prílohe 2 v tabuľke č. 3, 4 a 5. Z poskytnutých úverov celkom je evidovaných k 31. 12. 2003 102 klasifikovaných úverov a výška nesplatennej istiny predstavuje hodnotu 381 218 tis.Sk. Realizáciou úverových programov v priebehu roka 2003 banka prispela k vytvoreniu 1 365 nových pracovných miest. Kumulatívne sa prostredníctvom úverových programov prispelo k vytvoreniu 5 344 nových pracovných miest.

5.7 SARIO

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu (SARIO) je nezisková príspevková organizácia, ktorá sa zaoberá hlavne vyhľadávaním zahraničných investorov pre podnikanie v Slovenskej republike, prípravou pozemkov pre investorov, prípravou podkladov pre budovanie priemyselných parkov a zároveň pomocou malým a stredným podnikateľom.

Rok 2003 – programy podpory malého a stredného podnikania:

Počet podporených subjektov spĺňajúcich definíciu malých a stredných podnikov:	43 subjektov
Výška poskytnutej finančnej podpory pre tieto MSP celkom	16 692 208,49 Sk

(nenávratný finančný príspevok zo Štátnej grantovej schémy podpory konkurencieschopnosti – de minimis).

5.8 EXIMBANKA

Eximbanka SR bola zriadená zákonom č. 80/1997 Z.z. o Exportno–importnej banke Slovenskej republiky, v znení zákona č. 336/1998 Z.z. a zákona 214/2000 Z.z. Jediným vlastníkom Eximbanky SR, ktorá začala realizovať svoje aktivity 22. júla 1997, je od zriadenia štát. Hlavným cieľom inštitúcie je podpora maximálneho objemu vývozu sofistikovanej produkcie, hlavne do EÚ a OECD pri zabezpečení návratnosti prostriedkov minimalizáciou rizík vznikajúcich z poistných, úverových, záručných a finančných operácií (tabuľka č. 9 v prílohe 2). Pri dosahovaní hlavného cieľa – podpory vývozu – Eximbanka SR vykonáva svoje funkcie a činnosti v dvoch hlavných oblastiach, t.j. financovaní a poistovaní vývozných úverov.

Aktivity Eximbanky v oblasti MSP

ODBOR MSP – EXIMBANKY SR		
	poskytnuté zdroje od 1. 1. 2003 – 31. 12. 2003	poskytnuté zdroje k 31. 12. 2003
Záruky	47 142 579	43 862 161
Priame zmenky	85 413 000	45 413 000
Spolu	132 555 579	89 275 161
Počet obchodov		
Záruky	7	-
Priame zmenky	10	-
Spolu	17	-

6. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných len zo štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

6.1 Schéma podpory nákupu inovatívnych technológií a budovania systémov manažérstva kvality

V roku 2003 bolo z programu Kvalita pridelených 218 grantov, z toho 113 na poradenstvo a vzdelávanie (PaV) a 105 grantov na certifikačný proces (C) pre 122 podnikateľov a živnostníkov. Vyplatených bolo 176 grantov (93 PaV + 83 C) 101 klientom v celkovom objeme 10, 5 mil.Sk.

Výsledky programu sú znázornené v prílohe (grafy č. 25-33)

V rámci programu Transfer technológií bolo v roku 2003 celkovo posudzovaných 47 žiadostí. Grantová komisia rozhodla o udelení grantu na 20 projektov v celkovej výške 13 160 000 Sk. Vyplatených bolo 26 grantov v celkovej sume 17 981 218 Sk. Od roku 2000 bolo do konca roka 2003 vyplatených spolu 49 grantov v celkovej výške 36 450 780 Sk.

Spojením programov Implementácie systémov riadenia kvality – Kvalita a programu Transfer technológií vznikol 11. 8. 2003 nový program, v ktorom pôvodné programy figurujú ako dva samostatné podprogramy pod spoločným názvom, ktorý kopíruje názov tejto kapitoly.

6.2 Schéma podpory poradenstva a vzdelávania pre malých a stredných podnikateľov

Schéma sa i v roku 2003 realizovala prostredníctvom inštitucionálnej siete 13 regionálnych poradenských a informačných centier a 5 podnikateľských a inovačných centier.

Uvedené centrá poskytli 905 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 1 053 poradenských hodín o programoch a projektoch podpory MSP realizovaných v rámci NARMSP i mimo nej a 1 978 odborných konzultácií v celkovom objeme 5 856 poradenských hodín zo všetkých oblastí potrebných pre rozvoj podnikateľských aktivít.

Pre účely získania úverov, či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov, RPIC/BIC vypracovali 317 podnikateľských plánov a posúdili 115 podnikateľských plánov.

Dňa 11. 8. 2003 bolo vyhlásené nové znenie programu, ktorým sa upravili podmienky poskytovania poradenských služieb. V časti vzdelávanie bola forma pomoci zmenená na priamu, t. j. poskytnutie finančného príspevku priamo MSP.

Takto sa pričínili o 781 nových pracovných miest a pomohli udržať 2 047 pracovných miest. Uvedené služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme cca 3 440 tis.Sk.

6.3 Program poradenstva a vzdelávania pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie

Podporu vybraných skupín záujemcov o podnikanie a začínajúcich podnikateľov (VS) prostredníctvom dotovaných poradenských a vzdelávacích služieb v roku 2003 realizovala inštitucionálna sieť RPIC/BIC.

Uvedené centrá poskytli 2 946 informatívnych konzultácií v celkovom objeme 1 473 hodín z oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikania a 4 261 odborných konzultácií v celkovom objeme 7 194 hodín zo všetkých oblastí potrebných pre začiatok a rozvoj podnikateľských aktivít.

Pre účely získania úverov, či už v rámci finančných podporných schém alebo komerčných zdrojov, RPIC/BIC vypracovali 471 podnikateľských plánov a 8 posudkov k podnikateľským plánom. Podľa predbežných výsledkov takto pomohli vytvoriť 668 nových podnikov a 1 043 nových pracovných miest.

Z programu bola hrazená organizácia 85 školení v celkovom objeme 3 120 hodín pre 1 149 účastníkov. Školenia boli organizované na témy: Príprava na podnikanie, Podnikateľský plán, Základy podnikania, Kurz pre začínajúcich podnikateľov, Zakladám svoj podnik, Podnikateľské minimum, Využitie výpočtovej techniky pri podnikaní, Počítač – Váš pomocník, Základy práce s PC, Práca s PC – Word, Práca s PC – Excel, Výpočtová technika pre začiatočníkov. Uvedené služby boli financované zo zdrojov štátneho rozpočtu, a to v objeme cca 9 525 tis.Sk.

6.4 Subkontrakčná burza Slovenska

a) Program Subkontraktácia

Úroveň vzdelania, dobrý výrobný potenciál, ako aj pomerne nízka úroveň mzdových nákladov predstavovali v roku 2003 faktory, ktoré mali stimulačný vplyv na záujem zahraničných firiem o sprostredkovanie výrobnej kooperácie so slovenskými MSP.

Počas roka 2003 Subkontrakčná burza Slovenska sprostredkovala a spracovávala 210 požiadaviek zahraničných firiem predovšetkým z Francúzska, Nemecka, Škandinávie a Beneluxu, čiastočne aj zo Španielska a Švajčiarska.

Experti SBS uskutočnili 22 priamych návštev slovenských MSP, z toho 8 návštev bolo vykonaných za účasti predstaviteľov zahraničných firiem hľadajúcich kooperčných partnerov na Slovensku. Zároveň bolo zrealizovaných 5 misií slovenských MSP v zahraničí (2 v Nemecku, 2 vo Francúzsku a 1 v Brazílii).

Aktivity RPIC a BIC: Poradenstvo a vzdelávanie pre vybrané skupiny za rok 2003											
	konz. info A*	info hod. A*	konz. odb. A	odb. hod. A	vypracované pre NA		vypracované mimo NA		počet školení	počet účastníkov	nové pod.
					PP počet	PS počet	PP počet	PS počet			
RPP	331	165,5	1102	1349	0	0	53	0	12	179	43
RMT	293	146,5	295	372	0	0	53	0	5	84	72
RNR	194	97	195	436	0	0	30	0	0	0	68
RZV	49	24,5	149	199	0	7	19	0	0	0	19
RLC	187	93,5	288	663	1	0	8	0	7	71	52
RXP	136	68	136	253,5	41	0	0	0	4	72	50
RPO	203	101,5	214	282,5	0	0	4	0	5	43	3
RTN	369	184,5	439	716,5	6	0	15	0	4	64	59
RTV	90	45	139	554	0	0	30	0	0	0	5
RKE	306	153	255	373	0	0	24	0	12	141	51
RKN	175	87,5	187	601	0	0	2	0	0	0	22
RDS	99	49,5	99	111,5	0	0	83	0	0	0	58
BPD	215	107,5	224	432,5	0	0	76	1	12	184	92
BKE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BBB	172	86	89	244	0	0	1	0	0	0	15
BSN	84	42	137	163	0	0	16	0	16	234	50
RBA	43	21,5	313	443	22	0	6	0	8	77	9
BBA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	2946	1473	4261	7194	70	7	401	1	85	1149	668

Počet	Počet školení	Počet účastníkov
	85	1149

Počet hodín	info konz	odh konz	spolu
	1473	7194	8667

RLC RPIC Lučenec
 RPP RPIC Prešov
 RMT RPIC Martin
 RNR RPIC Nitra
 RZV RPIC Zvolen
 RKE RPIC Košice
 RKN RPIC Komárno
 RDS RPIC Dunajská Streda
 BPD BIC Prievidza
 BKE BIC Košice
 BBB BIC Banská Bystrica
 BBA BIC Bratislava
 RBA RPIC Bratislava
 BSN BIC Spišská Nová Ves

PP (pp iné) počet; počet podn. plánov vyprac. mimo NARMSP
 PS (ps iné) počet; počet podn. plánov vyprac. mimo NARMSP
 škot. pod.: počet školení
 počet účastníkov: počet účastníkov školení
 nové pod.: počet novo založených podnikov
 nové miesta: počet novovytvorených pracovných miest
 udrž.miest: počet udržaných pracovných miest

Počet	info konz	odh konz	spolu
	2946	4261	7207

RLC RPIC Lučenec
 RPP RPIC Prešov
 RMT RPIC Martin
 RNR RPIC Nitra
 RZV RPIC Zvolen

skupina A: vybrané skupiny zúčtencov o podnikanie
 N4: NARMSP
 konz. info A: počet informatívnych konzultácií pre skupinu A
 info hod. A: počet hodín informatívnych konzultácií pre skupinu A
 konz. odb. A: počet odborných konzultácií pre skupinu A
 odb. hod. A: počet hodín odborných konzultácií pre skupinu A
 PP (pp N4) počet; počet podn. plánov vyprac. pre NARMSP
 PS (ps N4) počet; počet posudkov k podn. plánom vyprac. pre NARMSP

Aktivity RPIC a BIC: Poradenstvo a vzdelávanie pre MSP za rok 2003												
ŠR	konz. info B	info hod B	konz. odb. B	odb hod B	vypracované pre NA		vypracované mimo NA		počet školení	počet účastníkov	nové miesta	udrž. miest.
					PP počet	PS počet	PP počet	PS počet				
RPP	108	80	300	748,5	3	11	0	0	0	0	52	71
RMT	73	110,5	175	1460	0	6	41	0	4	53	145	172
RNR	47	82,5	RNR	43	168	8	0	10	0	0	30	19
RZV	44	96	39	192	7	39	2	0	2	28	110	84
RLC	47	78,5	66	221,5	4	0	8	1	0	0	29	196
RPX	54	74,5	81	237,5	25	2	1	22	3	0	131	251
RPO	61	44,5	85	270	1	2	6	0	0	0	35	25
RTN	80	141,5	127	606,5	4	0	0	1	0	0	32	87
RTV	21	43	110	543	10	14	40	1	1	19	7	8
RKE	95	111	39	123	6	11	13	0	0	0	44	191
RKN	59	51	76	203,5	7	3	6	0	0	0	35	445
RDS	98	122	160	297	6	1	8	0	0	0	48	407
BPD	2	1	10	20,5	2	0	2	0	0	0	23	1
BKE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BBB	5	2,5	9	38,5	0	0	3	1	0	0	0	0
BSN	2	1	12	22,5	1	0	5	0	1	12	35	32
RBA	109	13,5	641	664	82	0	6	0	4	32	25	58
BBA	0	0	5	40	0	0	0	0	0	0	0	0
Spolu	905	1053	1978	5856	166	89	151	26	15	144	781	2047

Vysvetlivky:

RPP RPIC Prešov

RMT RPIC Martin

RNR RPIC Nitra

RZV RPIC Zvolen

skupina B: mali a stredni podnikatelia

NA: NARMSP

konz. info B: počet informativnych konzultácií pre skupinu B

info hod B: počet hodin informativnych konzultácií pre skupinu B

konz. odb. B: počet odborných konzultácií pre skupinu B

odb hod B: počet hodin odborných konzultácií pre skupinu B

PP počet: počet podn. plánov vyprac. pre NARMSP

PS počet: počet posudkov k podn. plánom vyprac. pre NARMSP

RLC RPIC Lučenec

RPX RPIC Považská Bystrica

RPO RPIC Poprad

RTN RPIC Trenčín

RTV RPIC Trebišov

RKE RPIC Košice

RKN RPIC Komárno

RDS RPIC Dunajská Streda

BPD BIC Prievidza

BKE BIC Košice

BBB BIC Banská Bystrica

BBA BIC Bratislava

RBA RPIC Bratislava

BSN BIC Spišská Nová Ves

PP počet: počet podn. plánov vyprac. mimo NARMSP

PS počet: počet posudkov k podn. plánom vyprac. mimo NARMSP

skol. pod.: počet školení

počet účastníkov: počet účastníkov školení

nové miesta: počet novovytvorených pracovných miest

udrž.miest: počet udržiavaných pracovných miest

Záujem o spoluprácu so slovenskými MSP sa orientuje dlhodobo hlavne na oblasť strojárskej výroby (obrábané a tvárnené kovové súčiastky, metalurgia, výroba plastových dielcov, výroba nástrojov pre kovové a plastové dielce atď.).

SBS zaznamenala vzrast záujmu o kooperáciu so slovenskými MSP, ktoré sú schopné tvoriť priemyselný software. Ojedinele boli zaznamenané požiadavky z oblasti stavebníctva, drevospracujúceho a chemického priemyslu.

Medzi najúspešnejšie misie organizované Subkontraktačnou burzou Slovenska patria odborné sprostredkovateľské návštevy slovenských MSP so zahraničnými subjektami (JIPÉ, BOLLIGERD & MABILLARD, POMAGALSKI, 2MI, INFODEC, MICHAUD, ASTS, TRANE).

Medzi významné aktivity SBS patrí aj pomoc vzniku prevádzok zahraničných firiem na Slovensku, resp. vznik joint ventures (JV), napr. francúzske firmy JIPÉ, AUTOFRIGOR, DANA, resp. nemecká firma BRÜCKNER a iné.

b) Taliansko – slovenský projekt

V roku 2003 bola úspešne uzavretá spolupráca NARMSP a talianskeho združenia SIMEST. Výsledkom tejto spolupráce boli „feasibility studies“, ktoré vyústili do vzniku 7 joint ventures. Talianska strana zároveň vytvorila investičný manuál pre talianskych investorov na Slovensku.

c) Prezentácia slovenských MSP na subkontraktačných veľtrhoch v zahraničí

V roku 2003 SBS zrealizovala a zabezpečila účasť slovenských MSP na 5 medzinárodných subkontraktačných veľtrhoch: Hannover Messe (4 MSP), Alliance Lyon (3 MSP) a MIDEST Paríž (5 MSP) v spoločnom stánku NARMSP a v samostatných stánkoch – Z 2003 v Lipsku a INTERLIFT v Augsburgu (Nemecko).

d) Cezhraničná spolupráca

Subkontraktačná burza Slovenska sa významným podielom zúčastňovala na rozvoji cezhraničnej spolupráce, hlavne s rakúskymi združeniami ECO-PLUS, Gemeinsam – SPOLU, C-B-N a ACVR.

6.5 EIC

V Európskej únii ako aj ďalších krajinách, s ktorými má EÚ úzke vzťahy, Európska komisia vytvorila sieť Euro info centier (EIC), ktorých úlohou je poskytovať najmä podnikateľom informácie o legislatívnom prostredí EÚ a uľahčiť im prístup na jednotný trh a k podporným programom. EIC tiež poskytujú Európskej komisii spätnú väzbu o potrebách podnikateľov a o efektívnosti podporných opatrení. Na Slovensku pracujú dve EIC, a to v Bratislave, v rámci Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, a v Prešove v Regionálnom poradenskom a informačnom centre.

Euro info centrá pomáhajú podnikateľom pri vyhľadávaní kooperačných partnerov prostredníctvom Databázy na vyhľadávanie obchodných partnerov, vlastnej korešpondenčnej siete (tzv. VANS – služby siete s pridanou hodnotou) a organizovaním účasti slovenských podnikateľov na medzinárodných kooperačných podujatiach.

Každoročne je preložených a uverejnených v rôznych periodikách a na web-stránkach Euro info centier približne 700 ponúk na spoluprácu od zahraničných spoločností. V roku 2003 slovenskí podnikatelia hľadajúci zahraničných partnerov si vyžiadali 237 kontaktov. Služby Databázy na vyhľadávanie kooperačných partnerov poskytované bratislavským EIC využilo 35 slovenských podnikateľov. O vyhľadávanie informácií o vnútornom trhu a zahraničných partneroch prostredníctvom siete VANS požiadalo 13 slovenských firiem. Zahraničné firmy si vyžiadali 122 kontaktov na slovenské firmy.

Oboznamovanie podnikateľskej verejnosti s vplyvom vstupu SR do EÚ na podnikanie bolo cieľom 11 informačných seminárov a školení, ktoré prebehli v rôznych regiónoch Slovenska. Bratislavské EIC spolu so zástupcami Národnej agentúry pre rozvoj malého a stredného podnikania, regionálnych poradenských a informačných centier (RPIC) a Slovenskej a obchodnej priemyselnej komory (SOPK) oslovili 381 podnikateľov.

EIC Bratislava v úzkej spolupráci s partnermi z Maďarska a Veľvyslanectva Maďarskej republiky v SR v decembri 2003 zorganizovalo v Bratislave úspešnú konferenciu „Maďarskí a slovenskí malí a strední podnikatelia na prahu vstupu do EÚ“ pre slovenských a maďarských podnikateľov. Na konferencii spojenej s dvojstrannými stretnutiami podnikateľov sa zúčastnilo 210 spoločností.

V roku 2003 začalo EIC Bratislava s prípravami na zabezpečenie účasti slovenských firiem na kontraktčných podujatiach, ktoré sa uskutočnia začiatkom roka 2004 v Nemecku a Rakúsku.

Európska komisia spustila prostredníctvom 200 Euro info centier z 26 krajín kampan s cieľom oboznámiť malých a stredných podnikateľov o možnostiach ich pôsobenia v rozšírenej EÚ. Spoločným projektom do kampane prispeli obe slovenské Euro info centrá. Od mája 2003 až do vstupu Slovenska do EÚ mohli slovenskí podnikatelia získať informácie na seminároch organizovaných Euro info centrami, ktoré podnikateľom priblížili zaujímavé témy súvisiace s rozšírením únie. Informácie týkajúce sa podmienok podnikania po vstupe Slovenska do únie sú uverejňované aj na spoločnej národnej web-stránke www.eic-slovakia.sk, ktorú zriadili slovenské EIC v apríli 2003 v rámci tejto kampane. Anglická verzia národného web-sídla slovenských EIC ponúka okrem informácií o Slovensku aj ponuky slovenských firiem na kooperáciu. Výsledkom vzájomnej spolupráce EIC Bratislava a EIC Prešov v rámci kampane Európskej komisie k rozšíreniu EÚ bude aj príručka Sprievodca obchodom.

Elektronický časopis EIC-zine prináša každodenne aktuálne informácie z EÚ týkajúce sa slovenských malých a stredných podnikateľov. Pozornosť čitateľov sa sústreďuje najmä na oblasť cestovného ruchu, programov EÚ, informačných techno-

lôgii a inovácií. Doposiaľ bolo v EIC–zine uverejnených celkovo 963 príspevkov na 23 rozličných tém.

Odborné informácie súvisiace s podnikaním môžu záujemcovia získať resp. si vyhľadať v knižnici EIC. Knižničné tituly sa dajú vyhľadávať v databáze prístupnej na internetovej stránke EIC Bratislava www.eic.sk.

7. Vyhodnotenie podporných podprogramov financovaných zo zdrojov PHARE a štátneho rozpočtu, realizovaných NARMSP

7.1 CEPAC Slovensko

V roku 2003 zabezpečovalo združenie CEPAC Slovensko Komplexný vzdelávací – poradenský program (KVPP) pre nezamestnaných. Združenie okrem realizácie vzdelávania a poradenstva pre záujemcov o podnikanie z radov evidovaných nezamestnaných zabezpečilo aj organizovanie odborných seminárov pre lektorov a poradcov zabezpečujúcich KVPP. Obsahová štruktúra vzdelávacieho kurzu vychádzala z poznatkov a skúseností francúzskeho združenia CEPAC Soissons v Picardii. KVPP bol orientovaný na oblasť zakladania mikropodnikov a malých podnikov a pozostáva zo 4 etáp – výber vhodných evidovaných nezamestnaných, vzdelávanie, doprovod a sledovanie.

Aktivity Združenia CEPAC boli financované zo zdrojov NÚP. V priebehu roku 2003 boli realizované nasledovné aktivity:

- ❖ odborné konzultácie a poradenstvo pre nezamestnaných – bolo zrealizovaných 38 kurzov pre 570 absolventov KVPP, poskytnutých bolo 1 588 hodín poradenských rozhovorov, v roku 2003 bolo novozaložených 482 podnikov,
- ❖ vzdelávacie kurzy pre lektorov, ktorí participujú na programe KVPP – zorganizovaných bolo 8 seminárov s celkovým počtom účastníkov 92,
- ❖ prostredníctvom CEPACu bola zorganizovaná účasť na 1 výstave – MODDOM v termíne 22.– 27. 10. 2003, na ktorej sa prezentovalo 6 podnikov založených absolventmi programu,
- ❖ bola spracovaná 1 príručka pre lektorov, a to na tému Manažment.

7.2 Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov

Cieľom programu je vybudovať alebo zrekonštruovať v rokoch 2001 – 2005 minimálne 5 – 6 inkubátorov a zabezpečiť efektívne fungovanie celkovo 12 – 13 inkubátorov, vrátane tých, ktoré budú vybudované z programu PHARE. Ich poslaním bude poskytovať začínajúcim podnikateľom vhodné štartovacie podmienky pre fungovanie ich podniku v období približne troch rokov. Okrem podnikateľských priestorov budú mať podniky k dispozícii kancelársku infraštruktúru, administratívne služby a odborné poradenstvo. Inkubátory budú buď priamo vo vlastníctve RPIC/BIC alebo zriadené ako združenie právnických osôb. Pôjde o organizácie neziskového charakteru. Účelom programu je finančne podporiť vybudovanie siete inkubátorov pre začína-

júcich podnikateľov a špecializovaných (technologických) inkubátorov, zabezpečiť ich rozbeh, implementovať metódu Research-based spin-off a poskytovať finančnú podporu nositeľom projektov vo forme rizikového štartovacieho kapitálu.

V roku 2003 prebehla výstavba piatich inkubátorov financovaných z prostriedkov PHARE, prostriedkov štátneho rozpočtu a vlastných zdrojov prijímateľov. Z prostriedkov PHARE, finančného memoranda 2000 bolo preinvestovaných na výstavbu podnikateľských inkubátorov v Prešove, I. etapy výstavby v Košiciach, Rožňave a Spišskej Novej Vsi 1 272 067 EUR (cca. 55,9 mil.Sk).

Z finančných prostriedkov vyčlenených pre podprogram Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a metódy Research-based spin-off sa v roku 2003 finančne podporili 4 projekty, podnikateľské inkubátory v Prešove a v Spišskej Novej Vsi ako spolufinancovanie projektov PHARE. Náklady na rekonštrukciu Technologického inkubátora v Bratislave a na II. etapu výstavby inkubátora v Košiciach boli hradené výlučne z prostriedkov tohto podprogramu.

Takisto boli vyčlenené zo štátneho rozpočtu finančné prostriedky na technické vybavenie inkubátorov v rámci spolufinancovania uvedených projektov PHARE vo výške cca 13,2 mil.Sk.

V roku 2003 Správna rada NARMSP schválila v rámci podprogramu Podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov financovanie výstavby inkubátorov v Prievidzi, Žiline a II. etapu výstavby Košického vedecko-technického inkubátora v Košiciach, kde bola podpísaná aj zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov. Správna rada v roku 2003 schválila aj poskytnutie finančných prostriedkov na financovanie prevádzkových nákladov štyroch podnikateľských inkubátorov. Zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov na výstavbu schválených inkubátorov, ako aj na financovanie prevádzkových nákladov inkubátorov budú podpísané v roku 2004.

Inkubátor	Zdroje finančných prostriedkov (Sk)				Náklady celkom (Sk)
	ŠR		PHARE	Iné	
	výstavba	technické vybavenie			
Bratislava	6,0	–	–	–	6,0
Rožňava	–	3,0	16,5	1 10,3	29,8
Košice	–	2,9	10,7	2 2,2	15,8
Prešov	13,7	4,5	14,5	3 8,1	40,8
Spišská Nová Ves	2,2	2,8	14,3	4 5,1	24,4
Spolu	21,9	13,2	56,0	25,7	116,8

¹ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor; práce navyiac z prostriedkov RPIC Rožňava resp. mesta Rožňava

² Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a práce navyiac z prostriedkov KVTI Košice

³ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a z prostriedkov RPIC Prešov

⁴ Nefinančný vklad, projektová dokumentácia, stavebný a autorský dozor a z prostriedkov mesta Spišská Nová Ves

7.3 Centrá prvého kontaktu

Cieľom činnosti 9 centier prvého kontaktu, ktoré sú lokalizované v najmenej rozvinutých regiónoch Slovenska, je poskytovať širokú škálu poradenstva v oblasti podnikania pre malých a stredných podnikateľov (MSP) a záujemcov o podnikanie v regióne ako aj napomáhať regionálnemu rozvoju prostredníctvom spolupráce s mestami, obcami a miestnymi neziskovými organizáciami.

V roku 2003 CPK poskytli informačné služby pre 1484 klientov z radov MSP a záujemcov o podnikanie v rozsahu 1509 hodín. Pre 1083 klientov poskytli odborné poradenstvo v rozsahu 4176 hodín a vypracovali 167 podnikateľských plánov. Zároveň CPK zorganizovali 68 školení a seminárov pre viac ako 740 klientov. Pre rôznych záujemcov centrá vypracovali viac ako 140 projektov.

Pri aktivitách regionálneho rozvoja CPK spolupracujú s rôznymi organizáciami (úrady práce, okresné úrady, mestá, RPIC/BIC, regionálne rozvojové agentúry, stredné školy, regionálne organizácie, cezhraničná spolupráca, miestna tlač a televízia, neziskové organizácie atď.).

Okrem spomenutých činností realizujú CPK ešte mnoho ďalších aktivít ako napr. realizácia a účasť na rozvojových projektoch, kooperácia s mestami a obcami v regióne v súvislosti s regionálnym rozvojom, organizácia veľtrhov, podujatí, vydávanie publikácií atď.

7.4 Podporný úverový program

Hlavným cieľom Podporného úverového programu je umožniť malým a stredným podnikateľom prístup k investičnému a prevádzkovému kapitálu formou strednodobého úveru. Podporný úverový program je určený malým a stredným podnikateľom, zamestnávajúcim do 250 zamestnancov, ktorí podnikajú v oblasti výroby, remesiel, služieb a aktívneho cestovného ruchu. Podnikatelia, ktorí spĺňajú kritériá programu, môžu požiadať o poskytnutie úveru v maximálnej výške 10 mil.Sk s dobou splatnosti 8 rokov.

Vláda sa vytvorením Podporného úverového programu v roku 1994 zaviazala poskytovať zdroje zo štátneho rozpočtu vo výške 200 mil.Sk pre účely revolvingového úverového fondu. Na rovnaký účel a v rovnakej výške uvoľnila zdroje aj Komisia Európskej únie v rámci programu PHARE. Tieto zdroje boli zverené Národnej agentúre pre rozvoj malého a stredného podnikania ako koordinátorovi a realizátorovi programu. Do fondu prispeli tretinou aj tri a neskôr štyri slovenské banky – Slovenská sporiteľňa, a.s., Tatra banka, a.s., UniBanka, a.s. a Istrobanka, a.s. Týmto spôsobom boli pridelené finančné prostriedky pre Podporný úverový program v roku 1994, v roku 1995 a v roku 1998, čím sa vytvoril fond v celkovej výške 1,8 mld.Sk umožňujúci ďalšie poskytovanie úverov aj zo splátok úverov. Do realizácie programu sa v závere roka 1998 zapojila Ľudová banka, a.s. V závere roka 2001 boli do fondu pridelené ďalšie zdroje, a to zo štátneho rozpočtu 2000, čím sa celkový objem finančných prostriedkov zvýšil na 2,4 mld.Sk a do programu sa zapojila aj šiesta banka, a to Všeobecná úverová banka, a.s.

Od začiatku programu v roku 1994 do 31. 12. 2003 bolo celkom poskytnutých 1 180 úverov v celkovom objeme 3 887,314 mil.Sk, z toho v roku 2003 bolo poskytnutých 21 úverov v celkovom objeme 99,797 mil.Sk.

K 31. 12. 2003 bolo splatených celkom 777 úverov v objeme 1 880,555 mil.Sk.

Výsledky programu sú znázornené v prílohe (graf č. 34)

Základné informácie o Podpornom úverovom programe (stav k 31.12.2003)

Podporný úverový program	UniBanka, a.s.	Slovenská sporiteľňa, a.s.	Istro-banka, a.s.	Tatra banka a.s.	Ľudová banka, a.s.	VÚB, a.s.	Spolu
Počet úverov	387	389	126	176	93	9	1 180
Celková výška úverov (v mil. Sk)	1352,686	1104,623	451,878	675,015	259,611	43,5	3 887,314
Priemerná výška jedného úveru (v mil. Sk)	3,495	2,840	3,586	3,835	2,792	4,833	3,294

Prehľad poskytnutých úverov PÚP v okresnom členení (kumulatívne k 31. 12. 2003 a za rok 2003)

Podporný úverový program	Počet úverov celkom k 31. 12. 2003	Výška úverov celkom k 31. 12. 2003 (v mil.Sk)
Potravinárska výroba	186	637,317
Textilná výroba	77	209,500
Drevársky priemysel	138	419,891
Kovo, plasty	222	782,017
Sklo, kamenárstvo	25	65,484
Stavebný priemysel	106	358,429
Energetika	22	75,554
Polygrafia	17	57,664
Chemický a farmaceutický priemysel	27	100,864
Cestovný ruch	107	370,169
Služby	253	810,430
Celkom	1 180	3 887,314

Prehľad poskytnutých úverov v rámci PÚP v okresnom členení za rok 2003

Okres – kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.2003	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.2003
Banskobystrický kraj	167	557 225 000
Banská Bystrica	37	151 240 000
Banská Štiavnica	3	4 700 000
Brezno	8	19 820 000
Detva	7	25 193 000
Krupina	3	3 800 000
Lučenec	40	128 901 000
Poltár	1	7 000 000
Revúca	4	13 800 000
Rimavská Sobota	7	13 000 000
Veľký Krtíš	3	14 000 000
Zvolen	40	135 831 000
Žarnovica	0	0
Žiar nad Hronom	14	39 940 000
Bratislavský kraj	148	521 430 690
Bratislava I – V	115	406 880 690
Malacky	12	44 100 000
Pezinok	15	51 150 000
Senec	6	19 300 000
Košický kraj	140	398 351 310
Košice I – IV, okolie	56	181 600 000
Gelnica	1	1 500 000
Michalovce	7	24 900 000
Rožňava	20	40 203 310
Sobrance	1	4 000 000
Spišská Nová Ves	39	113 968 000
Trebišov	16	32 180 000
Nitriansky kraj	148	503 596 000
Nitra	44	152 470 000
Komárno	21	57 207 000
Levice	22	92 409 000
Nové Zámky	32	105 900 000
Šaľa	6	29 500 000
Topoľčany	22	61 110 000
Zlaté Moravce	1	5 000 000

Okres – kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.2003	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.2003
Prešovský kraj	154	542 268 870
Prešov	54	211 478 000
Bardejov	15	61 100 000
Humenné	5	17 500 000
Kežmarok	5	18 000 000
Poprad	50	165 149 870
Sabinov	2	5 400 000
Snina	2	10 000 000
Stará Ľubovňa	9	22 016 000
Stropkov	2	10 000 000
Svidník	2	3 900 000
Vranov nad Topľou	8	17 725 000
Trenčiansky kraj	157	524 705 863
Trenčín	38	123 380 000
Bánovce n.Bebravou	2	10 000 000
Ilava	2	8 900 000
Myjava	9	17 970 000
Nové Mesto n.Váhom	11	40 638 336
Partizánske	4	13 900 000
Považská Bystrica	17	52 250 000
Prievidza	67	238 667 527
Púchov	7	19 000 000
Trnavský kraj	93	313 614 000
Trnava	28	89 310 000
Dunajská Streda	30	117 659 000
Galanta	12	39 300 000
Hlohovec	1	2 400 000
Piešťany	6	18 595 000
Senica	12	35 550 000
Skalica	4	10 800 000
Žilinský kraj	173	526 122 611
Žilina	53	156 779 000
Bytča	4	7 800 000
Čadca	7	15 620 000
Dolný Kubín	15	47 550 000
Kysucké Nové Mesto	4	10 500 000

Okres – kraj	Počet poskyt. úverov k 31.12.2003	Výška poskyt. úverov (v Sk) k 31.12.2003
Liptovský Mikuláš	23	78 631 000
Martin	51	167 811 970
Námestovo	4	12 200 000
Ružomberok	9	20 030 641
Turčianske Teplice	1	5 000 000
Tvrdošín	2	4 200 000
Spolu	1 180	3 887 314 344

7.5 Mikropôžičkový program

V roku 1997 začala Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania prostredníctvom troch Regionálnych poradenských a informačných centier v Považskej Bystrici, Zvolene a Prešove s realizáciou pilotného projektu Mikropôžičkového programu. Jeho hlavným cieľom bolo riešiť problém prístupu malých podnikateľov v regiónoch k malým úverom. Program je určený malým podnikateľom zamestnávajúcim do 20 pracovníkov. V súčasnosti program realizuje pätnásť centier pokrývajúcich plošne celé územie Slovenskej republiky.

Mikropôžičku možno použiť na obstaranie hnutelného a nehnuteľného investičného majetku, rekonštrukciu prevádzkových priestorov, alebo nákup potrebných zásob, surovín, či tovaru. Minimálna výška mikropôžičky je 50 000 Sk a maximálna výška je 800 000 Sk v prípade jej použitia na investície do výroby, remesiel, alebo služieb vrátane nákupu materiálu do výroby, pričom úroková sadzba je 9 % a doba splatnosti od 6 mesiacov do 4 rokov. V prípade použitia mikropôžičky na nákup tovaru je jej maximálna výška 400 000 Sk pri úrokovej sadzbe 12 % a dobe splatnosti do 1 roka. V rámci programu je možné poskytnúť odklad splátok istiny maximálne na 6 mesiacov.

V priebehu roku 2003 predložilo žiadosť o poskytnutie mikropôžičky 381 záujemcov, pričom bolo poskytnutých 305 mikropôžičiek v celkovej výške 134 373 602 Sk. Celkovo bolo v rámci Mikropôžičkového programu od začiatku jeho realizácie poskytnutých 834 mikropôžičiek vo výške 317 301 492 Sk. Priemerná výška mikropôžičky je 380 457 Sk. Od začiatku programu bolo splatených v plnej výške 281 mikropôžičiek. Ďalším dôležitým faktorom pri realizácii Mikropôžičkového programu je jeho dopad na zamestnanosť v regiónoch. Celkovo bolo od začiatku poskytovania mikropôžičiek vytvorených 1 342 a udržaných 1 566 pracovných miest.

Výsledky programu sú znázornené v prílohe (grafy č. 35, 36)

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa jednotlivých centier za rok 2003 a kumulatívne od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu

Centrum	Počet predložených žiadostí o mikropôžičku za rok 2003	Počet poskytnutých mikropôžičiek za rok 2003	Výška poskytnutých mikropôžičiek v Sk za rok 2003	Počet poskytnutých mikropôžičiek celkom	Výška poskytnutých mikropôžičiek v Sk celkom
RPIC Dunajská Streda	18	15	6 056 342	34	12 551 218
RPIC Komárno	26	21	10 380 000	63	26 945 000
RPIC Martin	23	19	7 040 000	49	19 697 000
RPIC Nitra	23	22	10 388 684	41	17 136 684
RPIC Považská Bystrica	40	23	8 114 317	146	39 613 688
RPIC Prešov	46	45	17 745 000	100	35 597 000
BIC Prievidza	26	30	12 800 000	73	31 700 000
BIC Spišská Nová Ves	16	13	5 995 000	33	14 395 000
RPIC Trenčín	20	18	9 097 819	38	19 007 652
RPIC Trebišov	26	20	8 785 000	50	19 575 000
RPIC Zvolen	49	34	15 010 000	115	38 361 810
Seed Capital Company, s.r.o.	37	24	13 265 000	71	33 025 000
RPIC Lučenec	14	12	4 657 910	12	4 657 910
RPIC Poprad	7	5	2 762 066	5	2 762 066
RPIC Košice	10	4	2 276 464	4	2 276 464
Celkom	381	305	134 373 602	834	317 301 492

Prehľad o poskytnutých mikropôžičkách podľa odvetvového členenia za rok 2003 a kumulatívne od začiatku realizácie Mikropôžičkového programu

Odvetvie	Počet poskytnutých mikropôžičiek za rok 2003	Výška poskytnutých mikropôžičiek v Sk za rok 2003	Počet poskytnutých mikropôžičiek celkom	Výška poskytnutých mikropôžičiek v Sk celkom
Poľnohospodárstvo	33	17 308 718	82	35 698 769
Výroba	112	54 653 953	293	124 723 109
Obchod	46	16 800 235	147	47 770 906
Služby	91	36 070 696	233	82 050 535
Cestovný ruch	13	5 660 000	47	16 911 248
Iné	10	3 880 000	32	10 146 925
Celkom	305	134 373 602	834	317 301 492

7.6 Spoločnosť zárodkového kapitálu (Seed Capital Company)

Hlavnou charakteristikou spoločnosti zárodkového kapitálu (SCC), ktorá bola založená v roku 1994 Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania, je investovanie do základného imania firmy. Spoločnosť riadi fond štartovacieho kapitálu, z ktorého sa vykonávajú investície do výšky 5 mil.Sk pre malých a stredných podnikateľov na Slovensku. Program je financovaný z prostriedkov programu PHARE. Cieľom spoločnosti je finančnými investíciami umožniť vznik a rozvoj nových podnikov a rozvinúť činnosť existujúcich podnikov. Pri investovaní sú preferované najmä projekty z oblasti priemyselnej výroby, výrobných služieb a aktívneho cestovného ruchu.

V priebehu roku 2003 sa uskutočnilo 5 zasadnutí Investičného výboru. Ostatné aktivity fondu boli zamerané na monitoring 26 spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu spoločnosti. Celkovo bolo v roku 2003 nainvestovaných 32,1 mil.Sk, z toho 8,8 mil.Sk do základného imania spoločností a 23,3 mil.Sk vo forme úveru.

Kumulatívne k 31. 12. 2003 sa uskutočnilo 33 zasadnutí Investičného výboru, bolo prerokovaných 71 investičných návrhov, z ktorých 56 bolo schválených, 12 bolo schválených s podmienkou a 3 boli zamietnuté. Skutočne realizovaných investícií je 65 do 28 spoločností. Do týchto spoločností nachádzajúcich sa v portfóliu Seed Capital Company, s.r.o., bola investovaná celková čiastka 148,89 mil.Sk. Čiastka 82,16 mil.Sk bola poskytnutá do základného imania spoločností a 66,73 mil.Sk vo forme úveru.

K 31. 12. 2003 má 5 spoločností finančný prísľub vo výške 28,15 mil.Sk.

7.7 PHARE – FM 2002

7.7.1 IDGS – FM 2002

Cieľom grantovej schémy rozvoja priemyslu – IDGS (4,6 MEUR) z FM 2002 je zvýšiť konkurencieschopnosť slovenského priemyslu na medzinárodných trhoch, ako aj na rozvoj a zvýšenie pridanej hodnoty slovenského priemyslu prostredníctvom inovácie výrobkov a technologických procesov. Bude mať taktiež následný dopad na zvýšenie kapacity centrálnej a regionálnych štruktúr v rámci prípravy na budúce riadenie štrukturálnych a kohéznych fondov EÚ.

Komponent č. 1 grantovej schémy má za cieľ financovať projekty a vývoj celého radu inovovaných výrobkov a tiež zefektívnenie výrobných procesov za účelom zvýšenia výstupnej pridanej hodnoty, produktivity a zníženia celkových nákladov. Komponent č. 2 definuje nevyhnutnú potrebu zvýšiť riadiacu a technologickú kapacitu v priemyselných podnikoch.

Časový priebeh prác ukazuje, že 8. 1. 2003 vláda SR na svojom zasadnutí schválila Finančné memorandum Národného programu PHARE 2002, ktoré zahŕňa aj IDGS aj TDGS.

V mesiacoch február a august 2003 sa pripravili zadávacie podmienky pre IDGS. Dňa 2. 9. 2003 bola v dvoch celonárodných slovenských denníkoch (Pravda, Hospodárske noviny) publikovaná Výzva na podanie projektov, čím bola IDGS odštartovaná. V dňoch 17. 9. 2003 – 3. 10. 2003 sa uskutočnila séria workshopov na území celej SR. Účastníkmi boli zástupcovia RPIC, BIC a Regionálnych obchodných a priemyselných komôr. Cieľom bolo oboznámiť ich so základnými informáciami, týkajúcimi sa IDGS. Dňa 3. 11. 2003 bola uzávierka žiadostí pre obidva komponenty IDGS, pričom bolo prijatých viac než 300 projektov – žiadostí o grant. V dňoch 15. 11. – 29. 11. 2003 prebehlo hodnotenie administratívnej spôsobilosti projektov prijatých v rámci obidvoch komponentov IDGS.

7.7.2 TDGS – FM 2002

Grantová schéma rozvoja cestovného ruchu z Finančného memoranda 2002 (TDGS 2002) je zameraná na zvýšenie kvality a úrovne cestovného ruchu v Slovenskej republike, zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov v oblasti cestovného ruchu a podporu produktov cestovného ruchu pre oblasť neziskových organizácií, miest, obcí a samospráv. Dňa 2. 9. 2003 bolo vyhlásenie Výzvy ku Grantovej schéme rozvoja cestovného ruchu 2002. Dňa 3. 11. 2003 bol termín na ukončenie podávania projektov pre TDGS 2002, ktorých bolo prijatých okolo 900. Dňa 25. 11. 2003 sa začalo hodnotenie administratívnej zhody externými hodnotiteľmi.

7.7.3 INTEG – FM 2002

Grantová schéma INTEG je realizovaná v rámci Finančného memoranda 2002 programu PHARE Cezhraničná spolupráca Slovensko – Rakúsko. Prioritou projektu je podpora inovatívneho a technologického transferu prostredníctvom zriadenia technologických inkubátorov a iniciovanie cezhraničnej ekonomickej spolupráce s Rakúskom.

V období január až august 2003 prebehla príprava dokumentácie na vyhlásenie Výzvy na podanie projektových návrhov, v rámci technickej asistencie bol publikovaný „Contract Forecast“ na stránke Official Journal a Europeaid (17. 7. 2003) Dňa 8. 9. 2003 sa uskutočnilo vyhlásenie Výzvy na podávanie projektových návrhov, publikovanej v denníkoch Hospodárske noviny a Pravda. Dňa 22. 9. 2003 prebehlo informačné stretnutie pre záujemcov o podanie projektových návrhov. 28. 11. 2003 bola uzávierka na predloženie projektových návrhov (16 hod.). V dňoch 1. – 15. 12. 2003 výberová komisia na hodnotenie projektov odporučila pridelenie 1 grantu vo výške 1 437 359 EUR.

7.8 NARMSP – implementačná agentúra programov PHARE

7.8.1 NARMSP ako implementačná agentúra programu PHARE

Ako projektová riadiaca jednotka PHARE NARMSP realizuje programy PHARE pri navrhovaní nových opatrení na podporu resp. rozvoj MSP. Od roku 2001 pôsobí NARMSP ako implementačná agentúra pre programy podpory malého a stredného podnikania a od roku 2003 ako implementačná agentúra pre štrukturálne fondy.

NARMSP aj v roku 2003 pokračovala vo svojej činnosti v prospech malého a stredného podnikania zameranej na finančné podporné programy, vzdelávanie a poradenstvo a politiku a rozvoj malého a stredného podnikania. NARMSP aj v roku 2003 zabezpečovala plnenie úloh v rámci Národného programu pre prijatie acquis communautaire (NPAA) v oblasti MSP.

Celkový objem podpory z PHARE prostriedkov využitý na programy realizované v roku 2003 bol 2 462 tis.EUR, čo je v prepočte 101 379 tis.Sk kurzom k 31. 12. 2003.

K 31. 12. 2003 tak NARMSP prostredníctvom finančných memoránd na programy pomoci MSP realizovala programy PHARE v celkovej výške 44 901 tis.EUR, t.j. v prepočte kurzom k 31. 12. 2003 1 870 019 tis.Sk.

Čerpanie finančných prostriedkov z programov PHARE v roku 2003

	EUR	Sk
Uľahčenie prístupu ku kapitálu	1 010 000	41 581 700
Spoločnosť zárodkového kapitálu	1 000 000	41 170 000
Technická asistencia pre finančné programy	10 000	411 700
Zvýšenie konkurencieschopnosti MSP	1 452 463	59 797 900
Rekonštrukcia podnikateľských inkubátorov		
– Rožňava	356 250	14 666 812
– Spišská Nová Ves	308 750	12 711 237
– Prešov	312 660	12 872 212
– Košice	230 803	9 502 159
Technická asistencia CPK, PI	25 000	1 029 250
Technická asistencia IDGS	100 000	4 117 000
Technická asistencia TDGS	119 000	4 899 230
Programy spolu (I. – II.)	2 462 463	101 379 600

7.8.2 EDIS

Od roku 2001 prebieha na NARMSP ako implementačnej agentúre príprava na EDIS – decentralizáciu riadenia implementačným orgánom v kandidátskych krajinách. V rámci decentralizácie riadenia (tzn. keď úlohu Delegácie Európskej komisie

nahradia orgány kandidátskej krajiny) musia implementačné agentúry splniť nasledovné minimálne kritériá pre decentralizáciu riadenia:

1. existencia dobre vymedzeného systému riadenia fondov s úplnými internými pravidlami postupov, jasné inštitucionálne a osobné zodpovednosti,
2. rešpektovanie princípu oddelenia právomocí tak, aby nejestvovalo riziko konfliktu záujmov v obstarávaní a platbe,
3. k dispozícii musí byť adekvátny personál s vhodnými kontrolnými schopnosťami a skúsenosťami, jazykovými znalosťami a plným vyškolením v implementácii programov Spoločenstva.

Pre splnenie týchto kritérií tím pracovníkov NARMSP spracoval manuál pre EDIS a v súčasnosti zavádza postupy uvedené v manuáli do praxe. Spracovaný manuál bol overený nezávislou audítorskou firmou a odporúčania auditu do neho boli doplnené. V súčasnosti NARMSP aj ostatné implementačné agentúry očakávajú záverečné rozhodnutie Európskej komisie o pripravenosti na decentralizáciu riadenia a ďalšej implementácii projektov predvstupovej pomoci.

8. Podpora z iných zdrojov

8.1 PSO

Bilaterálny slovensko–holandský projekt „Zlepšenie podnikateľského prostredia na Slovensku“

Projekt je financovaný holandskou vládou. Jeho cieľom je zvýšenie administratívnej kapacity slovenských inštitúcií v oblasti zlepšovania podnikateľského prostredia. Hlavnými partnermi projektu na slovenskej strane sú NARMSP a MH SR. Projekt je plánovaný na roky 2003 – 2004. Holandskú stranu reprezentuje výskumno–konzultačná inštitúcia ECORYS.

Projekt je sústredený na dosiahnutie dvoch hlavných cieľov:

- ❖ Posilniť aktivity a kapacitu NARMSP v oblasti identifikácie, definovania, zberu, spracovania a analýzy dát o MSP a podnikateľskom prostredí a ich analýzy pre účely tvorby politiky na zlepšenie podnikateľského prostredia.
- ❖ Posilniť aktivity MH SR v oblasti tvorby politiky rozvoja MSP a zlepšovania podnikateľského prostredia na základe dát a analýz vytvorených NARMSP.

Projekt sa rieši v troch pracovných skupinách:

- ❖ Zber, spracovanie a štatistická analýza dát o MSP a podnikateľskom prostredí.
- ❖ Kvalitatívna analýza a monitorovanie podnikateľského prostredia.
- ❖ Analýza informácií pre tvorbu politiky zefektívnenia podnikateľského prostredia.

V roku 2003 sa v rámci projektu realizovala porovnávacia štúdia situácie v tejto oblasti na Slovensku a vybraných krajinách EÚ, ako aj na úrovni EÚ. Súčasne sa v rámci 1. pracovnej skupiny navrhla štruktúra databázy podnikateľských subjektov, metód spracovania a analýzy údajov. Partnermi a hlavnými zdrojmi údajov pre túto časť projektu sú Štatistický úrad SR a DataCentrum. Databáza a programy pre spracovanie a analýzu dát sa vytvorili v NARMSP.

Partnermi a zdrojom informácií pre kvalitatívnu analýzu podnikateľského prostredia sú reprezentanti združení podnikateľov, akademickej sféry a bánk. Cieľom je sústrediť relevantné informácie k akútnym problémom podnikateľského prostredia a hľadať možné východiská. Získané poznatky budú spracované vo forme „Bielej knihy“, ktorej štruktúra pre najbližšie obdobie bola odsúhlasená a prebieha zber informácií a analýzy.

V rámci 3. pracovnej skupiny, ktorá je zameraná na tvorbu podkladov pre prípravu politiky, v úzkej spolupráci NARMSP, MH SR a holandských expertov, boli spracované analýzy stavu prípravy využitia štrukturálnych fondov v oblasti priemyslu a služieb, efektov vstupu Slovenska do EÚ, prístupu MSP k financiám a administratívnych bariér pri zakladaní firmy. Tieto slúžia ako pilotné štúdie pre ďalšiu systematickú prípravu podkladových analýz pre tvorbu politiky podnikateľského prostredia.

8.2 ESTER

Projekt 6. Rámcového programu ESTER „Vytvorenie fondov zárodkového a rizikového kapitálu pre malé východoeurópske krajiny podľa modelu YOZMA a programu technologických inkubátorov“

Hlavným partnerom projektu je Univerzita v Pavii (Taliansko). Cieľom je na základe skúseností izraelských partnerov pripraviť návrh na vytvorenie fondov rizikového kapitálu v krajinách strednej a východnej Európy. Konkrétne sa jedná o Slovensko, Estónsko a Lotyšsko, ktoré svojou veľkosťou zodpovedajú situácii v Izraeli, kde bol v priebehu posledných 10 rokov úspešne vytvorený trh rizikového kapitálu. Slovensko je v projekte zastúpené Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania a Podnikateľským a inovačným centrom BIC Bratislava. Projekt je plánovaný na obdobie 2002 – 2005. V rámci projektu budú získané skúsenosti partnerov pretransformované na podmienky v stredo- a východoeurópskych krajinách. V prvej fáze projektu sa mapuje situácia v tejto oblasti s ohľadom na potreby firiem, legislatívny rámec a existujúce nástroje na stimuláciu perspektívnych investorov.

Doteraz bola urobená inventarizácia existujúcich foriem prístupu firiem ku kapitálu a porovnanie ponuky finančných produktov so skutočnými potrebami firiem a stupňom ich možného uspokojenia. Cieľovou skupinou pre rizikový kapitál sú firmy s potenciálom rýchleho rastu. Do tejto skupiny patria najmä firmy s vysokou inovačnou aktivitou a vysokým podielom využívania najnovších vedeckých a technologických poznatkov. Na túto oblasť boli zamerané aj doterajšie štúdie NARMSP, ktoré formou štatistického prieskumu na reprezentatívnej vzorke firiem zisťovali podiel firiem s dostatočnou inovačnou aktivitou a ich možnosti prístupu k finančným a kapitálovým zdrojom. BIC Bratislava mapovala aktivity a plány komerčných finančných inštitúcií v tomto smere.

9. Záver

Predložený materiál o stave malého a stredného podnikania dáva komplexný obraz o jeho vývoji, formách jeho podpory a vývoji podnikateľského prostredia v roku 2003, vrátane existujúcich problémov a návrhov na ich riešenie.

Rok 2003 bol posledným rokom pred našim vstupom do EÚ, čím sa vo zvýšenej miere nastolila aktuálnosť úloh vyplývajúcich z potreby harmonizácie podnikateľského prostredia s podnikateľským prostredím v EÚ. Rok 2003 preto priniesol ďalšie zmeny v tejto oblasti, ktorých dôsledky by sa mali postupne priaznivo prejavíť v rozvoji MSP. Išlo hlavne o zvýšenie dostupnosti úverov, zníženie úrokových sadzieb, zníženie daňového zaťaženia, zefektívneniu doby registrácie firmy a taktiež o zmeny v obchodnom registri, ktoré by mali viesť k zníženiu korupcie.

V uplynulom roku sme zaznamenali aj pozitívny trend v hlavných sledovaných ukazovateľoch ako zamestnanosť, hrubý domáci produkt a objem pridanej hodnoty a došlo aj k nárastu malých a stredných podnikateľov – fyzických aj právnických osôb. V roku 2003 ďalej klesal podiel veľkých podnikov na zamestnanosti a stúpal podiel malých podnikov a živnostníkov. Nárast je evidentný hlavne u malých firiem, čo nás postupne posúva k štruktúre MSP v EÚ. Na druhej strane podiel MSP na hrubej produkcii a na pridanej hodnote sa znížil v dôsledku vyššieho rastu týchto ukazovateľov u veľkých podnikov.

Napriek tomuto priaznivému trendu rozvoja malého a stredného podnikania v roku 2003 ostáva ešte pomerne dosť problémov ovplyvňujúcich podnikateľskú činnosť. Ide hlavne o vysoké odvodové zaťaženie, slabú vymožiteľnosť práva, administratívnu náročnosť podnikania, deformácie na trhu a v evidencii nehnuteľného majetku, pretrvávajúcu reguláciu cien a existenciu množstva zákonných privilégií podnikania. Pri porovnávaní niektorých aspektov podnikateľského prostredia s inými štátmi OECD je z nich vidieť zaostávanie Slovenska za priemerom OECD. Pretože ide o zásadné momenty ovplyvňujúce rozvoj podnikania (počet krokov potrebných na začatie podnikania, trvanie založenia spoločnosti, zdĺhavé riešenie sporov), bude ich riešeniu potrebné venovať zvýšenú pozornosť v prvých rokoch nášho vstupu do EÚ. Veľa problémov pre MSP vyplýva tiež z absencie ucelenej koncepcie podpory rozvoja MSP v strednodobom horizonte, ktorá by udávala ďalší smer rozvoja v tejto oblasti.

Jedným z dôležitých aspektov pri zlepšovaní podnikateľského prostredia je aj potreba dostatočnej miery participácie zástupcov MSP v počiatočnom procese tvorby legislatívnych opatrení. Ich neúčast' je tiež príčinou kritizovanej skutočnosti častých legislatívnych zmien, ktoré obzvlášť citlivo vnímajú práve malí podnikatelia, ktorí nedisponujú dostatočným aparátom na ich sledovanie.

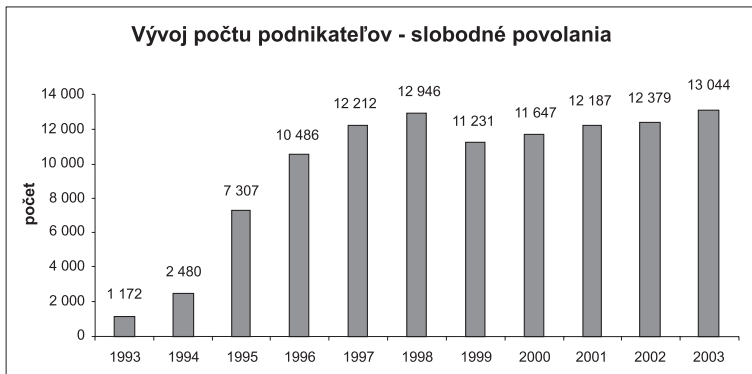
Vychádzajúc z dosiahnutej úrovne podnikateľského prostredia obsahuje predkladaná správa aj komplex návrhov na jeho ďalšie zlepšenie, ktorých realizácia by prispela k ďalšej dynamizácii rozvoja MSP na Slovensku.

Prílohy 1

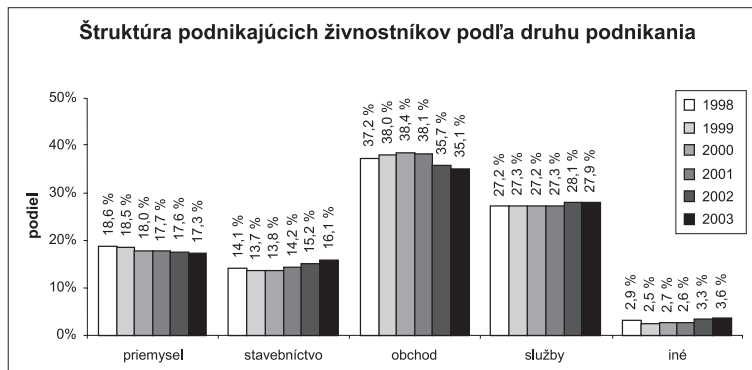
Graf č. 1



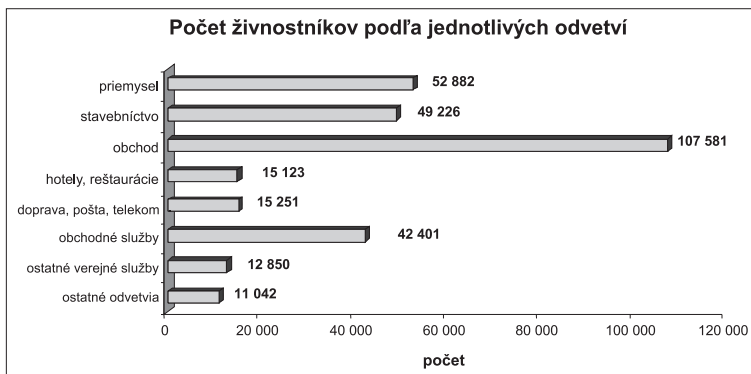
Graf č. 2



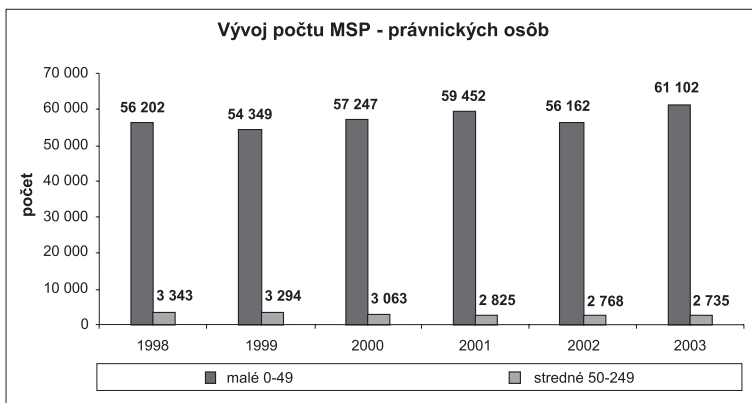
Graf č. 3



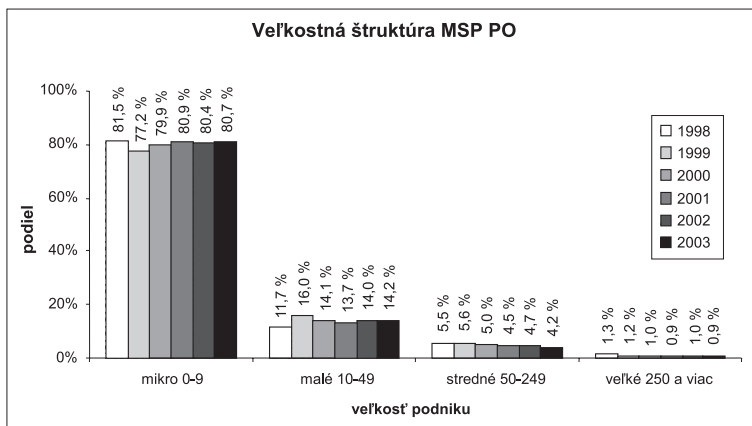
Graf č. 4



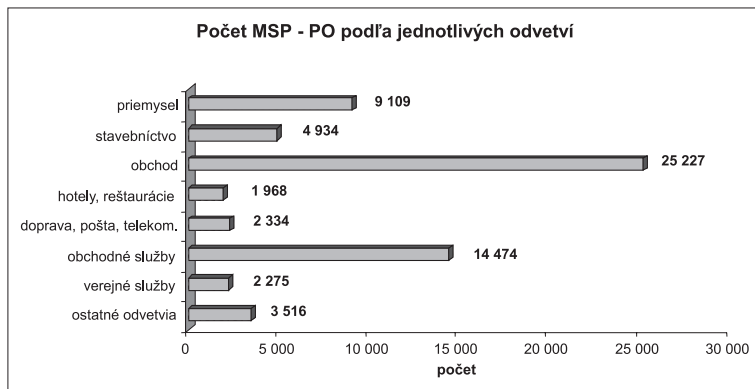
Graf č. 5



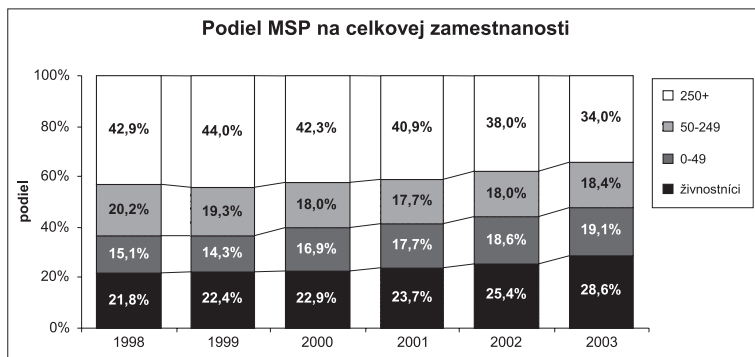
Graf č. 6



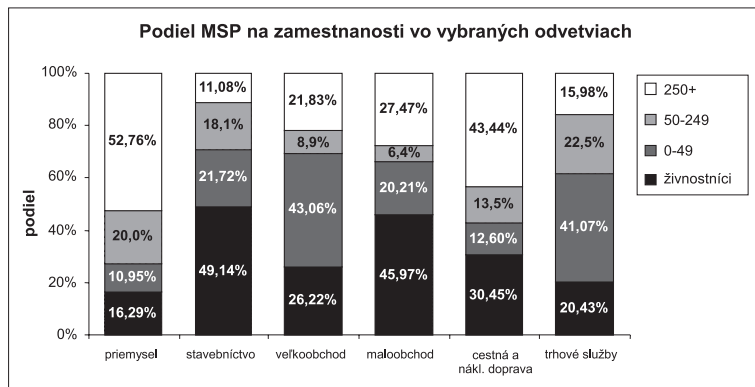
Graf č. 7



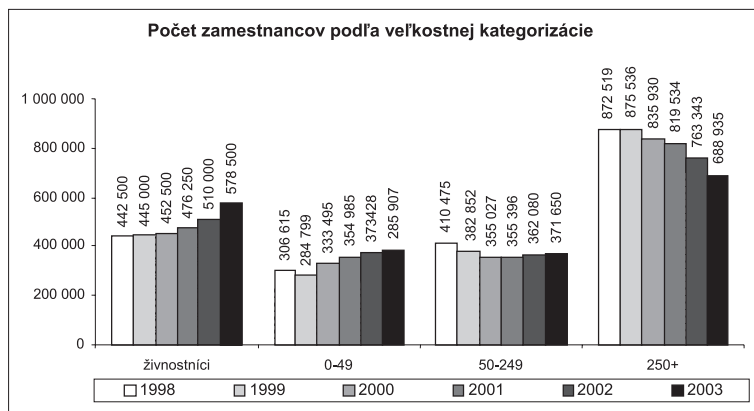
Graf č. 8



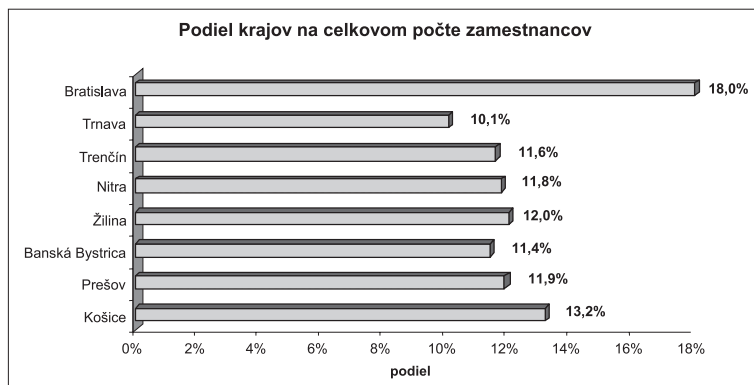
Graf č. 9



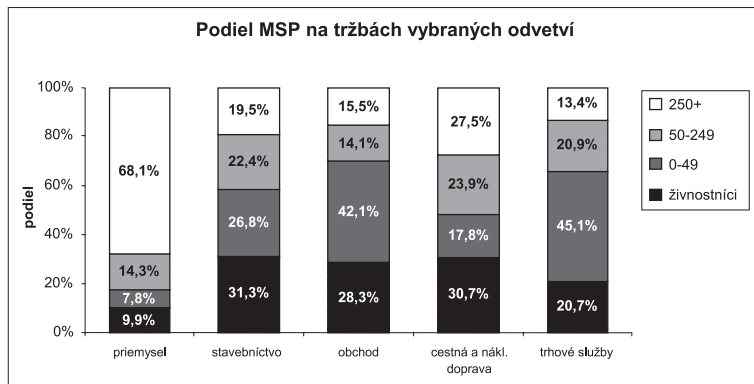
Graf č. 10



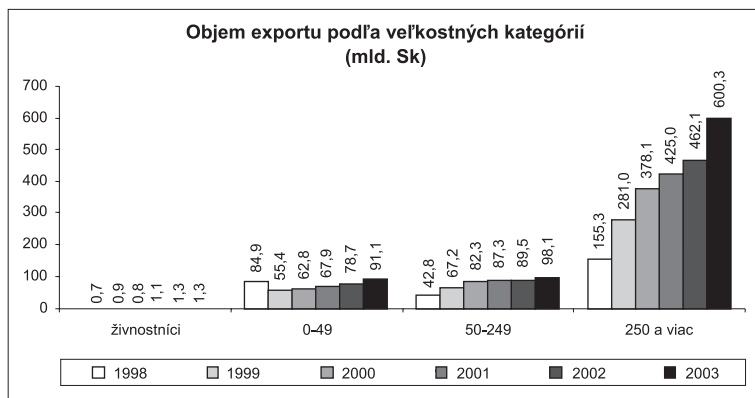
Graf č. 11



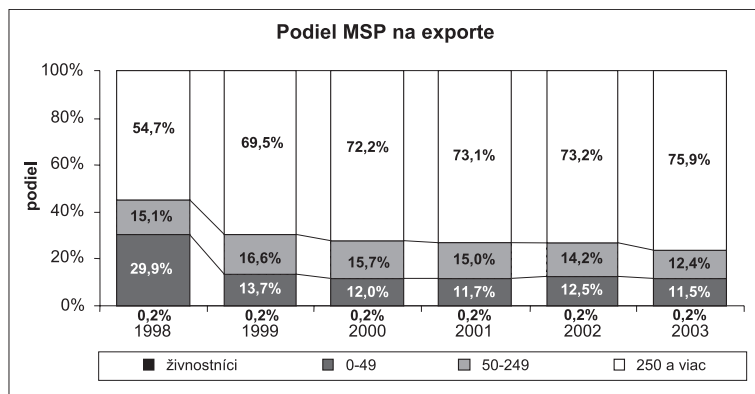
Graf č. 12



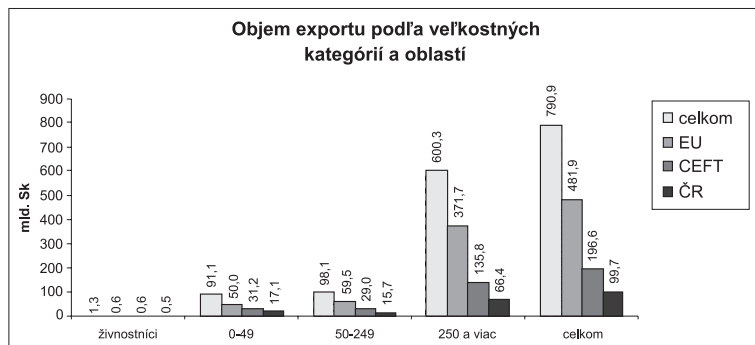
Graf č. 13



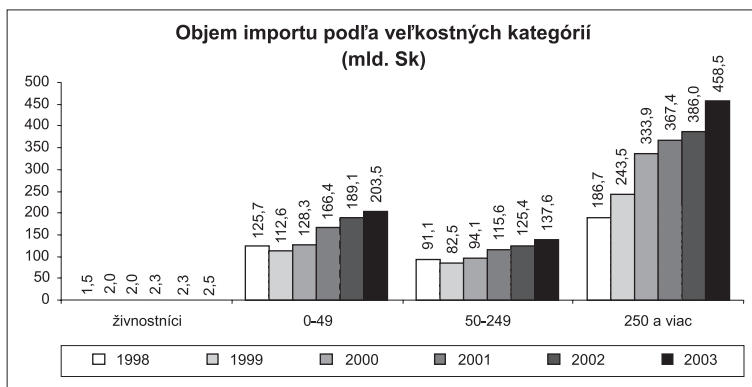
Graf č. 14



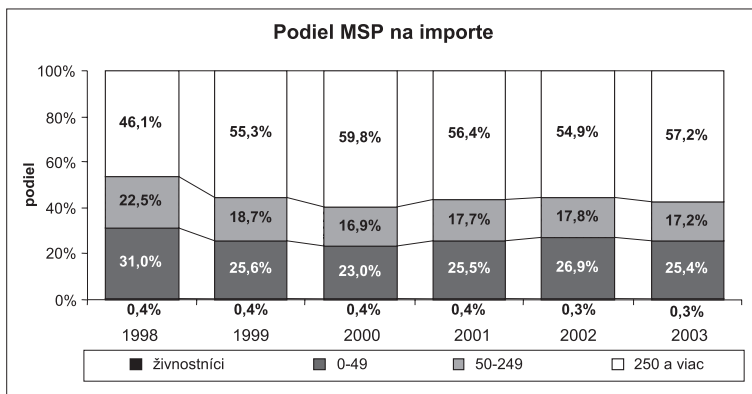
Graf č. 15



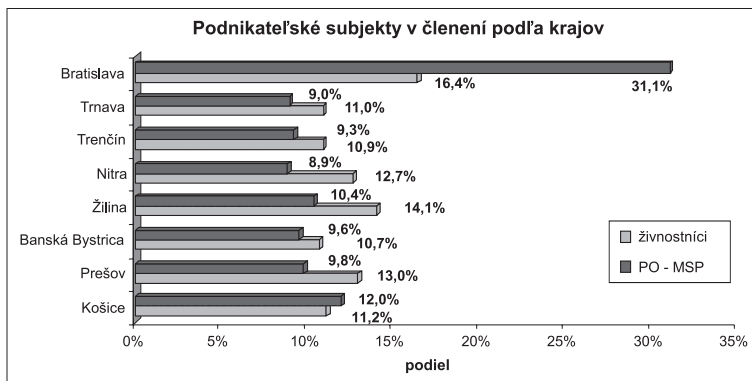
Graf č. 16



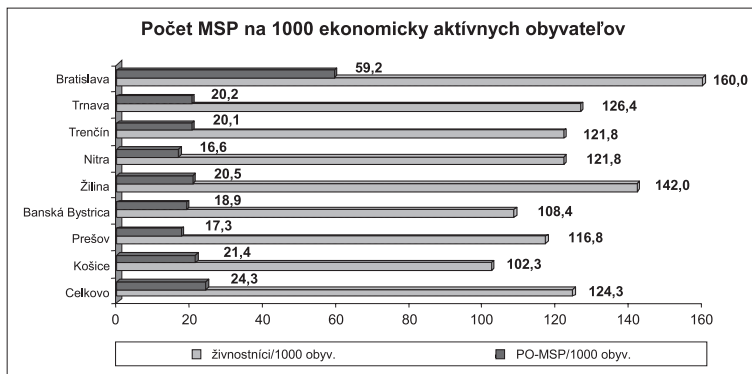
Graf č. 17



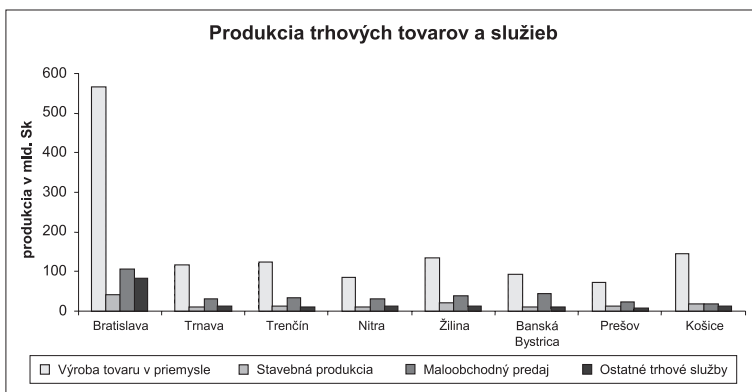
Graf č. 18



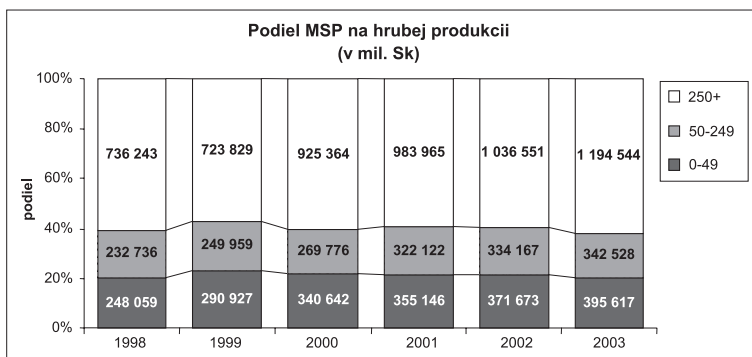
Graf č. 19



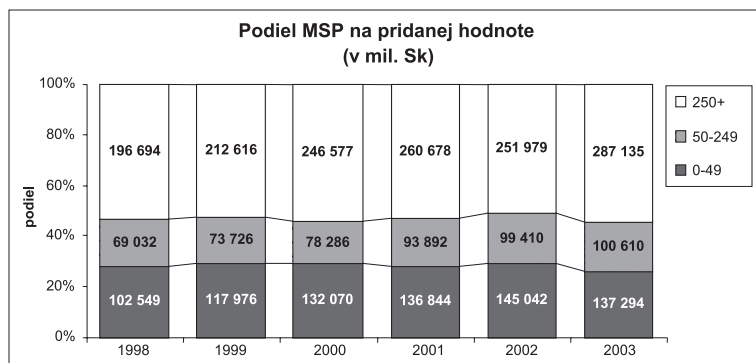
Graf č. 20



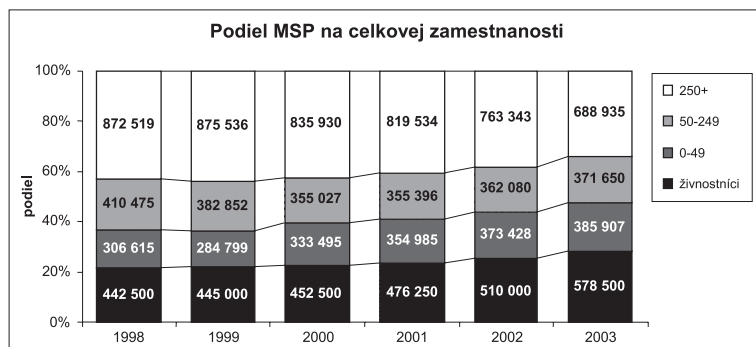
Graf č. 21



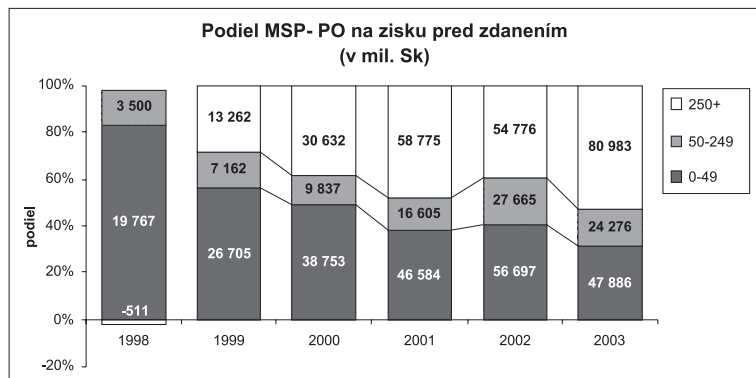
Graf č. 22



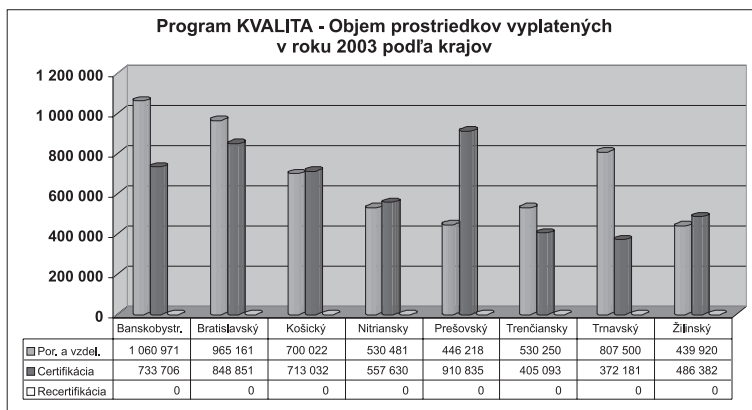
Graf č. 23



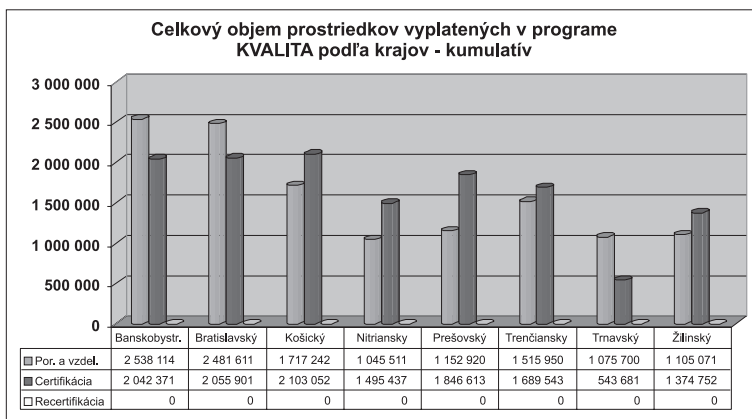
Graf č. 24



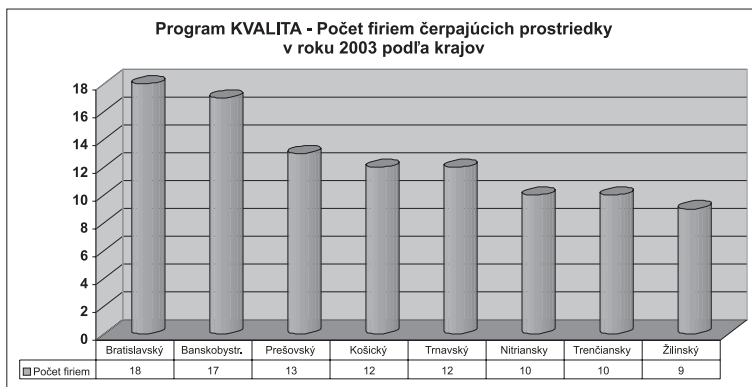
Graf č. 25



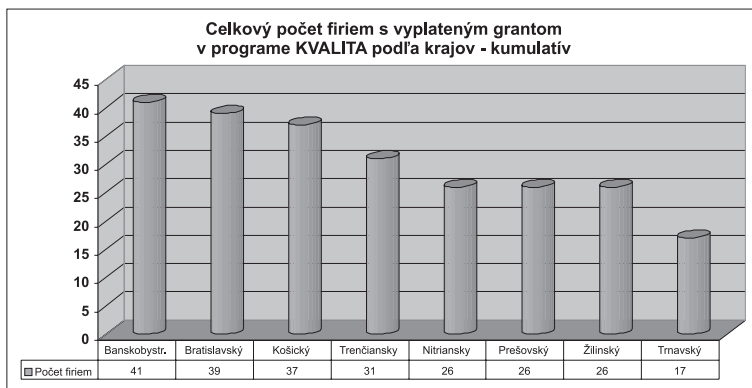
Graf č. 26



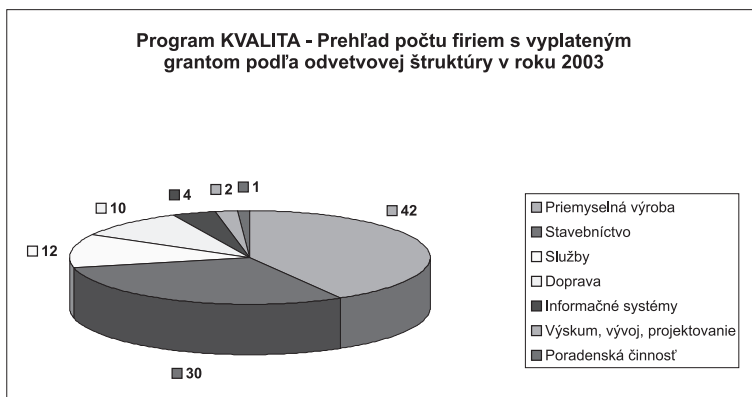
Graf č. 27



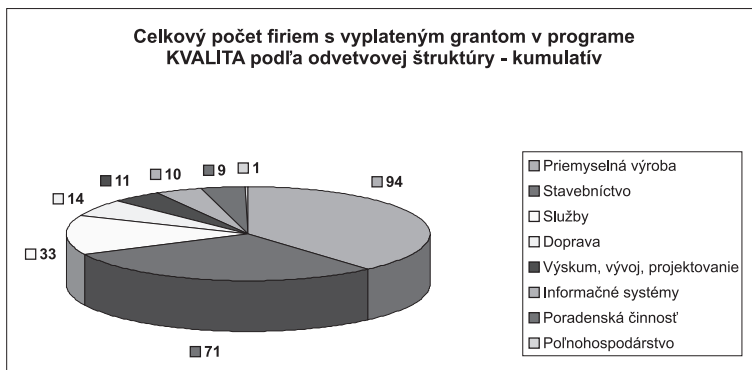
Graf č. 28



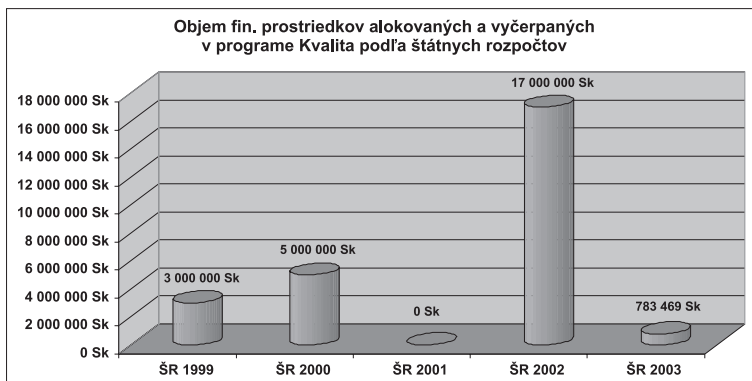
Graf č. 29



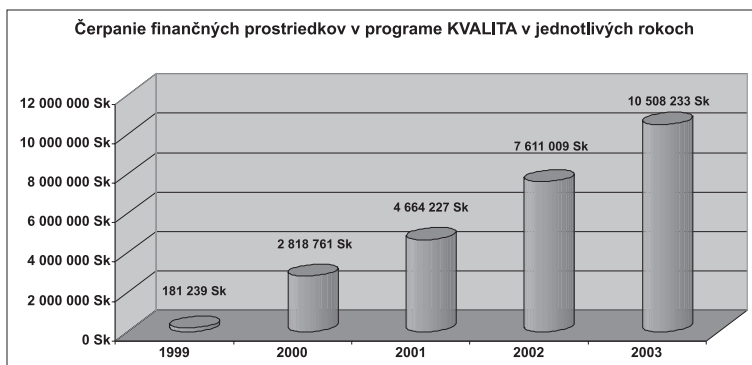
Graf č. 30



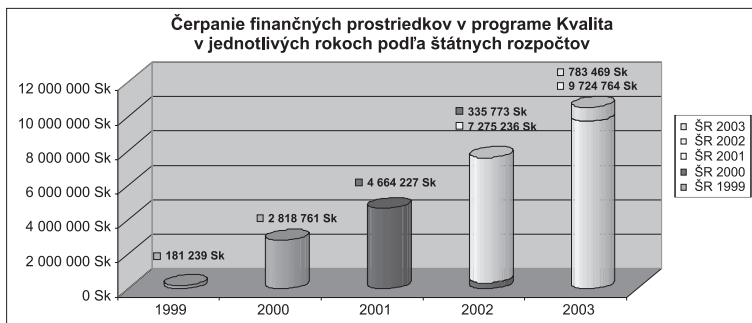
Graf č. 31



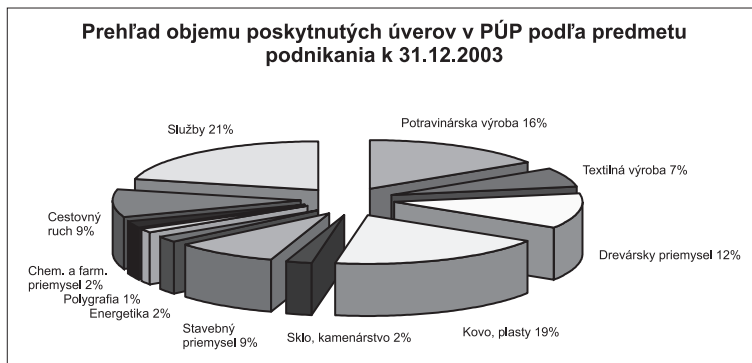
Graf č. 32



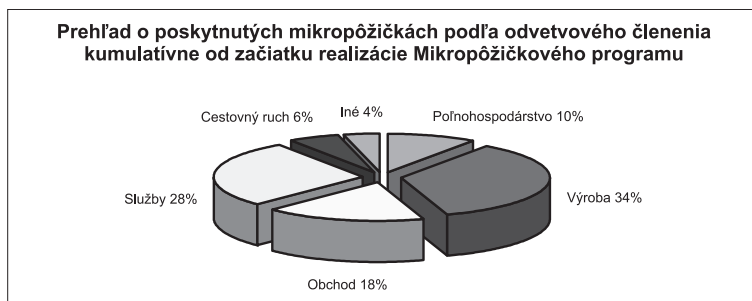
Graf č. 33



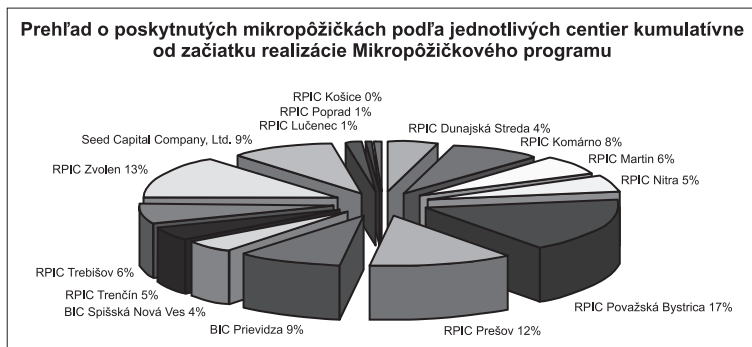
Graf č. 34



Graf č. 35



Graf č. 36



Prílohy 2

Tabuľka č. 1

Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Poskytnuté záruky - kumulatív 1991-2003		Poskytnuté záruky za rok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
Bratislavský	353	1 602 459	16	83 308
Trnavský	501	1 755 700	49	220 956
Trenčiansky	240	805 147	14	91 415
Nitriansky	781	2 312 068	69	221 847
Žilinský	184	777 052	22	145 934
Banskobystrický	382	1 288 095	55	169 196
Prešovský	471	1 311 575	26	64 705
Košický	294	1 043 664	19	82 478
Spolu	3 206	10 895 760	270	1 079 839

Tabuľka č. 2

Prehľad o poskytnutých zárukách v rámci záručných programov realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Poskytnuté záruky - kumulatív 1991 - 2003		Poskytnuté záruky za rok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
výroba	337	3 037 312	24	301 641
obchod	199	1 183 398	9	66 984
služby	168	574 312	86	119 626
cestovný ruch	79	395 826	7	34 374
poľnohospodárstvo	2 340	5 025 605	141	487 114
iné	83	679 307	3	70 100
Spolu	3 206	10 859 760	270	1 079 839

Tabuľka č. 3

Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Akceptované úvery - kumulatív 1997 - 2003		Akceptované úveryrok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
Bratislavský	109	1 066 396	32	514 063
Trnavský	81	517 775	35	233 126
Trenčiansky	83	489 986	27	206 165
Nitriansky	101	573 219	27	174 807
Žilinský	99	495 799	33	249 191
Banskobystrický	174	929 608	45	542 590
Prešovský	119	709 638	33	307 588
Košický	103	478 522	27	210 341
Spolu	869	5 260 943	259	2 437 871

Tabuľka č. 4

Prehľad o poskytnutých úveroch realizovaných prostredníctvom SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Akceptované úvery - kumulatív 1997 - 2003		Akceptované úveryza rok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
výroba	303	2 090 950	75	1 042 641
obchod	159	840 591	39	264 816
služby	63	333 160	17	194 153
cestovný ruch	140	480 042	37	162 750
poľnohospodárstvo	91	385 848	57	299 489
iné	113	1 130 352	34	474 022
Spolu	869	5 260 943	259	2 437 871

Tabuľka č. 5

Prehľad o klasifikovaných úveroch realizovaných SZRB k 31. 12. 2003 (v tis.Sk)

Klasifikované úvery	Počet	Výška	Výška nesplatenej istiny
z poskytnutých úverov	102	828 632	381 218
z poskytnutých záruk	148	200 914	200 914
Spolu	250	1 029 546	582 132

Tabuľka č. 6
Prehľad o poskytnutých príspevkoch pre MSP v rámci jednotlivých príspevkových programov realizovaných SZRB

Program	Obdobie	Cestovný ruch	Kombinova- ná doprava	SAD	OZON	Alternatívne zdroje	ŠTART	EXPORT	DREVO	Ostatné	SPOLU
Počet doručených žiadostí o poskytnutie finančných príspevkov	R K	249 1 291	0 5	0 47	0 13	4 19	5 36	0 11	25 52	133 682	416 2 156
Počet prisľúbených fi- nančných príspevkov	R K	145 836	0 3	0 44	0 9	4 14	0 19	0 0	18 23	144 505	311 1 453
Výška prisľúbených finančných príspevkov v tis. Sk	R K	60 432 663 266	0 43 218	0 53 542	0 3 405	7 980 31 976	0 17 866	0 0	16 313 24 855	105 124 542 526	189 849 1 380 654
Výška vyplatených finančných príspev- kov v tis. Sk	R K	60 119 649 837	0 30 784	0 46 286	0 3 062	7 052 21 583	415 17 508	0 0	15 858 20 340	128 463 511 608	211 907 1 301 008

R - rok 2003

K - kumulatív za celú dobu trvania programu

Tabuľka č. 7

Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa regionálneho členenia

Kraj	Prisľúbené finančné príspevky - kumulatív 1991 - 2003		Prisľúbené finančné príspevky za rok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
Bratislavský	155	146 485	25	19 448
Trnavský	142	115 603	47	31 037
Trenčiansky	99	97 844	22	14 075
Nitriansky	196	193 671	72	45 970
Žilinský	229	206 115	36	23 713
Banskobystrický	244	254 084	41	23 335
Prešovský	231	184 598	50	22 660
Košický	157	182 254	18	9 611
Spolu	1 453	1 380 654	311	189 849

Tabuľka č. 8

Prehľad o poskytnutých príspevkoch realizovaných SZRB podľa odvetvového členenia

Odvetvie	Prisľúbené finančné príspevky - kumulatív 1991-2003		Prisľúbené finančné príspevky za rok 2003	
	počet	výška v tis.Sk	počet	výška v tis.Sk
výroba	162	347 121	27	32 137
obchod	21	17 481	4	2 874
služby	25	14 008	2	1 156
cestovný ruch	742	576 200	124	52 179
poľnohospodárstvo	364	245 460	134	90 944
iné	139	180 384	20	10 559
Spolu	1 453	1 380 654	311	189 849

Tabuľka č. 9

EXIMBANKA - členenie podpory exportu

Podpora exportu - odvetvová štruktúra			
ľahký priemysel	39%	12 000 000	9,7%
elektrotechnický priemysel	1%	29 771 270	24,1%
drevospracujúci priemysel	2%	0	0,0%
ostatný priemysel	7%	1 111 111	0,9%
hutnícky priemysel	7%	0	0,0%
chemický priemysel	18%	8 333 333	6,8%
potravinársky priemysel		3 000 000	2,4%
stavebný priemysel	11%	68 815 712	55,8%
strojársky priemysel	16%	274 487	0,2%
spolu	100%	123 305 913	100%
Podpora exportu - teritoriálna štruktúra			
Európska únia	52%	21 565 503	17,5%
CEFTA	32%	5 861 111	4,8%
OECD		0	0,0%
Bývalé krajiny SNŠ	6%	73 689 479	59,8%
Juhovýchodná Ázia	6%	0	0,0%
Ostatné	2%	274 487	0,2%
EZVO	0%	0	0,0%
Blízky a Stredný Východ	4%	21 915 333	17,8%
spolu	101%	123 305 913	100,0%
Podpora exportu - zatriedenie podľa SITC			
chemikálie		0	0,0%
nápoje a tabak		0	0,0%
oleje a tuky		0	0,0%
ostatné		8 333 333	6,8%
potraviny		4 111 111	3,3%
priemyselné výrobky		68 815 712	55,8%
stroje a zariadenia		30 045 757	24,4%
trhové výrobky		12 000 000	9,7%
spolu		123 305 913	100,0%



N Á R O D N Á
A G E N T Ú R A
P R E R O Z V O J
M A L É H O A
S T R E D N Ě H O
P O D N I K A N I A

ISBN 80-88957-33-8